

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van College der Paters Jozefieten te MELLE

Hoofdstructuur voltijds secundair onderwijs

Instellingsnummer 37606

Instelling College der Paters Jozefieten

Directeur Marijke BOUSARD

Adres Brusselsesteenweg 459 - 9090 MELLE

Telefoon 09-252.11.09

Fax 09-252.13.50

E-mail dir.SO@collegemelle.be

Website <http://www.collegemelle.be>

Bestuur van de instelling VZW College van de Paters Jozefieten

Adres Brusselsesteenweg 459 - 9090 MELLE

Scholengemeenschap SGKSO De Bron Gent-Zuid

Adres Emiel Clauslaan 121 - 9800 DEINZE

CLB Vrij CLB Regio Gent

Adres Marialand 29 - 9000 GENT

Dagen van het doorlichtingsbezoek 11-01-2016,12-01-2016,13-01-2016,14-01-2016,15-01-2016

Einddatum van het doorlichtingsbezoek 15-01-2016

Datum bespreking verslag met de instelling 01-03-2016

Samenstelling inspectieteam

Inspecteur-verslaggever Erik VAN NIEUWENHUYZE

Teamleden Wim DE WIEST, Olivier DOUVERE, Marina DROESSAERT, Agnes
GEERTS, Liesbet WAUMANS

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 SAMENVATTING	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS	7
2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus	7
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus	7
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?	8
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	8
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	8
3.1.1.1 Aardrijkskunde in de eerste graad A-stroom (leerplan D/2008/7841/038)	8
3.1.1.2 Klassieke studiën in 1A in het keuzegedeelte en Latijn in de basisopties Grieks-Latijn en Latijn (leerplan D/2011/7841/001)	10
3.1.1.3 Natuurwetenschappen in de eerste graad A-stroom (leerplan D/2010/7841/001).....	13
3.1.1.4 Techniek in de eerste graad A-stroom (leerplan D/2010/7841/017)	15
3.1.1.5 Chemie en fysica in aso tweede graad in de studierichtingen Economie, Grieks-Latijn en Latijn (leerplannen D/2012/7841/005 en D/2012/7841/008)	17
3.1.1.6 Frans in aso tweede graad in de studierichting Economie (leerplan D/2012/7841/007).....	21
3.1.1.7 Grieks in aso tweede graad in de studierichting Grieks-Latijn (leerplan D/2013/7841/002)	24
3.1.1.8 Aardrijkskunde in aso tweede graad en in aso derde graad in de studierichtingen Wetenschappen-wiskunde, Latijn-wetenschappen en Moderne talen-wetenschappen (leerplannen D/2012/7841/002 en D/2012/7841/023)	26
3.1.1.9 Engels en Frans in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen, Latijn- moderne talen en Moderne talen-wetenschappen (leerplannen D/2014/7841/003 en D/2012/7841/005).....	28
3.1.1.10 Fysica in aso derde graad in de studierichtingen Wetenschappen-wiskunde, Latijn- wetenschappen en Moderne talen-wetenschappen (leerplannen D/2014/7841/015 en D/2006/0279/058)	31
3.1.1.11 Latijn in aso derde graad in de studierichtingen Latijn-moderne talen, Latijn-wetenschappen en Latijn-wiskunde (leerplan D/2006/0279/038)	34
3.1.1.12 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET)	36
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?.....	38
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	39
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?	40
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	41
4.1 Leerbegeleiding.....	41
4.2 Evaluatiepraktijk	43
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	46
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	49
6.1 Wat doet de school goed?	49
6.2 Wat kan de school verbeteren?	49
6.3 Wat moet de school verbeteren?	50
7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	51
8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG.....	52

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIP0-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
 - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal structuuronderdelen.
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIP0-referentiekader:
 - ♦ het onderwijsaanbod
 - ♦ de uitrusting
 - ♦ de evaluatiepraktijk
 - ♦ de leerbegeleiding.
 De onderwijsinspectie onderzoekt ook altijd de vakoverschrijdende eindtermen.
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 **SAMENVATTING**

Het College der Paters Jozefieten biedt in de eerste graad een A-stroom aan en in de bovenbouw de meeste studierichtingen uit het aso. De school is samen met een lagere school en een internaat gehuisvest op eenzelfde ruime campus. De school kent een traditie, gebaseerd op haar visie en pedagogisch project, met een informeel klimaat en een familiale sfeer waarin de personeelsleden een grote persoonlijke vrijheid krijgen voor de toegewezen verantwoordelijkheden.

Het onderzoek naar de realisatie van de onderwijsdoelen gebeurde aan de hand van een selectie van vakken in studierichtingen uit de verschillende graden. Voor een aantal leerplannen voldoet de realisatie, zij het vaak met nog een aantal werkpunten. Het betreft klassieke studiën, Latijn en techniek in de eerste graad, Grieks en aardrijkskunde in de tweede graad, Engels en Frans in de pool Moderne talen en aardrijkskunde in de pool Wetenschappen van de derde graad. Voor de andere onderzochte leerplannen voldoet de realisatie niet. De oorzaak ligt overwegend bij een gebrekkige afstemming van het aanbod op de leerplandoel en en/of de onvolledigheid ervan. Door dit gebrek aan doelgerichtheid is ook de kwaliteit van de evaluatie onvoldoende. In heel wat gevallen ondersteunt bovendien de uitrusting onvoldoende de realisatie. Het betreft aardrijkskunde en natuurwetenschappen in de eerste graad, chemie en fysica in de studierichtingen Economie, Grieks-Latijn en Latijn, Frans in de studierichting Economie in de tweede graad, Latijn in de pool Latijn en fysica in de pool Wetenschappen in de derde graad. De school krijgt een beperkt gunstig advies omwille van de onvoldoende realisatie van deze leerplannen.

De school streeft in voldoende mate de vakoverschrijdende doelstellingen (VOET) na. Ze kadert de VOET-activiteiten binnen een lange traditie van extramurale activiteiten en projecten die tot stand komen met veel inzet van het schoolteam. Ook in de vakken wordt een bijdrage geleverd aan het nastreven van de VOET. De leraren worden gesensibiliseerd om de registratie ervan kwaliteitsvol uit te voeren, maar het schoolbeleid hanteert geen strategie om dit aan te sturen en op te volgen. Deze vrijblijvendheid resulteert in een aanvaardbaar overzicht waarvan de kwaliteit weliswaar kan verhoogd worden. Nu wordt het overzicht nog weinig gebruikt voor gerichte bijstellingen die leiden tot een bewuster nastreven van alle VOET.

De school krijgt een gunstig advies voor bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Door systematische controles van interne en externe diensten heeft ze een goed zicht op de werkpunten. Daarnaast pakt ze het wegwerken van de tekorten voldoende planmatig en doelgericht aan.

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld. Ook daarvoor krijgt de school een gunstig advies.

Voor het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de processen werden leerbegeleiding en evaluatiepraktijk geselecteerd. De leerbegeleiding maakt deel uit van het algemeen zorgbeleid dat gebaseerd is op het pedagogisch project van de school. Ze gaat veeleer uit van specifieke zorgvragen dan van vooropgestelde doelen. Leraren en klastitularissen zijn daarbij attent voor situaties die aandacht vragen en de cel leerlingenbegeleiding neemt engagement op waar nodig. De structurele aanpak om het leren leren in de lespraktijk te integreren als aspect van de vorming en zo preventief te werken, is beperkt tot het behandelen van een bundel tijdens een aantal lessen in de eerste graad. Een ontwikkelingstraject voor het talenbeleid is, ondanks de aanwezigheid van een aanzienlijk aantal Franstalige leerlingen, recentelijk opgestart. Er zijn afspraken over de maatregelen waarvan leerlingen met een leerstoornis

kunnen genieten, het registreren van een aantal aspecten in het leerlingvolgsysteem en het remediëren na het eerste trimester.

Het verhogen van de deskundigheid m.b.t. leerbegeleiding blijft veeleer beperkt tot de leden van de cel leerlingenbegeleiding. Daardoor varieert de overtuiging van het belang van de initiatieven en daardoor de gedragenheid en de toepassing van de voorgestelde acties binnen het team. Het effect van de acties wordt nog niet in kaart gebracht.

In de evaluatiepraktijk is recentelijk een dynamiek ontstaan met de groei naar een nieuwe visie waarin de school de evaluatie beter wil afstemmen op de leerplandoelen en meer gewicht wil geven aan procesevaluatie. De toepassing ervan is dit schooljaar op beperkte schaal gestart. Daarnaast hecht de school veel belang aan de rapportering over attitudes en aan een professionele deliberatiehouding van de leraren. Ze ondersteunt deze aspecten goed. Omwille van de grote autonomie van de leraren is de gedragenheid van de visie nog niet algemeen. Er zijn nog weinig initiatieven genomen om de evaluatiepraktijk via voldoende deskundigheidsbevordering van het voltallige korps te optimaliseren.

Een directiecomité geeft het beleid op campusniveau vorm, onder meer wat gebouwen en de verdeling van de financiën betreft. De pedagogische en organisatorische aspecten worden opgenomen door het directieteam van het College. Dit gebeurt met veel aandacht voor het opvoedingsproject dat steunt op de visie van de Jozefieten. Het schoolklimaat is veeleer informeel, met laagdrempelige contacten en veel vertrouwen in het individu. Overleg binnen het schoolteam om gelijkgericht te handelen en aansturing door het beleid zijn daardoor weinig ontwikkeld. Over de deskundigheidsbevordering van het personeel in een maatschappelijk evoluerende visie op de onderwijspraktijk is weinig gewaakt. Ook de schoolse resultaten van de overwegend kansrijke leerlingen in deze school gaven in het verleden weinig aanleiding tot reflectie over het eigen handelen op individueel of schoolniveau. In die sfeer heeft de school weinig aandacht gehad voor het be-waken van haar kwaliteit wat de essentiële processen bevat. De laatste jaren wil het directieteam toch enkele evoluties bewerkstelligen. Uit enquêtes bij het personeel blijkt dat men zich bewust is van het feit dat er meer leerplangericht moet gewerkt worden en dat men bereid is om een inhaalbeweging uit te voeren wat betreft de werk- en evaluatievormen.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus

	Basisvorming	Specifiek gedeelte
VOET	x	
Graad 1 A	aardrijkskunde, natuurwetenschappen, techniek	klassieke studiën
Graad 1 Grieks-Latijn	aardrijkskunde, natuurwetenschappen, techniek	Latijn
Graad 1 Latijn	aardrijkskunde, natuurwetenschappen, techniek	Latijn
Graad 1 Moderne wetenschappen	aardrijkskunde, natuurwetenschappen, techniek	
Graad 2 ASO Economie	aardrijkskunde, chemie, Frans, fysica	
Graad 2 ASO Grieks-Latijn	aardrijkskunde, chemie, fysica	Grieks
Graad 2 ASO Latijn	aardrijkskunde, chemie, fysica	
Graad 2 ASO Wetenschappen	aardrijkskunde	
Graad 3 ASO Economie-moderne talen	Engels, Frans	Engels, Frans
Graad 3 ASO Grieks-Latijn		Latijn
Graad 3 ASO Latijn-moderne talen	Engels, Frans	Engels, Frans, Latijn
Graad 3 ASO Latijn-wetenschappen	aardrijkskunde, fysica	aardrijkskunde, fysica, Latijn
Graad 3 ASO Latijn-wiskunde		Latijn
Graad 3 ASO Moderne talen-wetenschappen	aardrijkskunde, Engels, Frans, fysica	aardrijkskunde, Engels, Frans, fysica
Graad 3 ASO Wetenschappen-wiskunde	aardrijkskunde, fysica	aardrijkskunde, fysica

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Onderwijs - Begeleiding

Leerbegeleiding

Onderwijs - Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde structuuronderdelen het volgende op.

3.1.1.1 Aardrijkskunde in de eerste graad A-stroom (leerplan D/2008/7841/038)

Voldoet niet

Het aanbod is onvoldoende leerplangericht. De minimale materiële vereisten zijn niet aanwezig. De evaluatie weerspiegelt niet in welke mate de leerlingen de leerplandoelen bereiken.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

In de beide leerjaren worden de thema's voldoende gespreid over het schooljaar. In bijna alle lesgroepen wordt het aanbod echter uitsluitend gestuurd door het leerwerkboek. De beperkte activiteiten buiten de klas gaan te weinig uit van de doelen, waardoor doelgericht terreinwerk in beide leerjaren nagenoeg volledig ontbreekt. Vooral het thema landschap en kaart, maar ook de inhouden van de andere thema's worden te weinig benaderd in functie van de te bereiken doelstellingen en van het bijbehorend statuut van basis-, verdiepings- of uitbreidingsdoelen. In het tweede leerjaar wordt het thema toerisme veeleer beperkt behandeld en ontbreekt het begeleid zelfstandig groepswork.

In enkele lesgroepen zijn er aanzetten voor een meer leerplangerichte benadering, maar het gebrek aan uitrusting belemmert een blijvende implementatie van de initiatieven.

Uitrusting

ICT

Inzet uitrusting

Leermiddelen

De uitrusting beantwoordt niet aan de verwachtingen van het leerplan. Tot december 2015 vonden de lessen plaats in de eigen lokalen van de lesgroepen. Deze zijn vanaf september van het huidige schooljaar uitgerust met een dataprojector en internettoegang. Vanaf januari 2016 is een vaklokaal in gebruik en zijn de aanwezige leermiddelen daar verzameld. Er is toegang tot het internet en de projectiemogelijkheden voldoen, al is het gebruikte beeldscherm veeleer klein. Enkele minimale materiële vereisten van het leerplan zijn beperkt aanwezig, maar de vereiste oro-hydrografische wandkaarten van België, Europa en de wereld, topografische kaarten van de eigen streek en van de excursiegebieden, kompassen en materiaal om gesteenten te onderzoeken ontbreken. Een ICT-lokaal is ter beschikking, maar wordt slechts in enkele lesgroepen sporadisch benut. Het elektronisch leerplatform wordt nog niet gebruikt voor ondersteuning m.b.t. het vak.

De ondermaatse uitrusting hypothekeert de realisatie van het leerplan. De recentelijk geplaatste ICT-uitrusting wordt veelvuldig benut, al is dit voorlopig nog hoofdzakelijk voor de projectie van bordboeken. De mogelijkheden voor een rijkere onderbouwing van de les met beeldmateriaal en online toepassingen moeten nog verkend worden. De talrijke mogelijkheden die het vak biedt om een bijdrage te leveren aan het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen ICT worden in zeer beperkte mate benut.

Evaluatiepraktijk

Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De vragen zijn overwegend duidelijk geformuleerd en de puntentelling is meestal aanwezig. Het gebruik van de atlas en van determineertabellen wordt geëvalueerd. Er is nagenoeg geen overleg binnen de vakgroep m.b.t. evaluatie. De kwaliteit ervan varieert naargelang de lesgroep. Door het gebrek aan doelgerichtheid bij het aanbod, gaan ook de vragen te weinig uit van de leerplandoelen. In het eerste leerjaar en in sommige lesgroepen van het tweede leerjaar overheerst daardoor reproductie van terminologie en indelingen. De bevraging gebeurt dus te weinig op het juiste beheersingsniveau. De evenwichten tussen de verschillende onderdelen wordt niet bewaakt, waardoor bijvoorbeeld een overwaardering van parate kaartkennis in de totaalscore ontstaat. Ook door een tekort aan aandacht voor het onderscheid tussen basisleerstof en uitbreiding is de evaluatie niet representatief. In enkele lesgroepen van het tweede leerjaar was de bevraging op de summatieve toetsen vorig schooljaar beter. Diverse vragen op basis van bronnenmateriaal peilden meer naar de toepassing van kennis, inzicht en vaardigheden.

In veel klasgroepen zijn de vragen voorspelbaar door het hergebruik van toetsen die minimaal van elkaar verschillen in parallelklassen op verschillende dagdelen en dagen. De evaluatie levert dan ook geen betrouwbare resultaten op. Dit schooljaar kan de omschakeling van summatieve toetsen tijdens de lestijd naar examens die gelijktijdig worden afgelegd, gedeeltelijk aan dit euvel verhelpen.

Bovenstaande vaststellingen leiden ertoe dat de scores die aan de delibererende klassenraad worden voorgelegd, onvoldoende de mate weerspiegelen waarin de leerling de leerplandoelstellingen beheerst.

Leerbegeleiding

Preventief
Curatief

De leerlingen beschikken over een atlas en een leerwerkboek. De ondersteuning met cursusmateriaal dat afgestemd is op de eigen leefomgeving ontbreekt nagenoeg volledig. De inhouden worden aangebracht via een onderwijsleergesprek en korte opdrachten, gericht op invuldidactiek. Door de historiek van de beschikbaarheid van de uitrusting en leermiddelen en de beperkte aandacht voor het beheersingsniveau van de doelen, is het onderwijs vooral kennisgericht. Leeractieve werkvormen om de vaardigheden aan te leren, zijn beperkt tot het gebruik van atlas en werkboek. De mogelijkheden om leerlingen te observeren en te begeleiden in hun leerproces en in het probleemoplossend denken, zijn dan ook gering. De evaluatie is ook niet gericht op het tussentijds meten van het leerproces met de bedoeling om er feedback over te geven en het leerproces en/of het onderwijsproces bij te sturen.

Deskundigheidsbevordering	Het formele en informele overleg is beperkt tot enkele praktische aspecten, waaronder de keuze van het leerboek. De deelname aan nascholing is gering.
<i>Overleg</i>	
<i>Vorming</i>	De vakgroep functioneert bijgevolg niet als een leer- en werkgemeenschap waarin leerplanstudie, overleg en reflectie leiden tot een aanbod en evaluatie die kwaliteitsvol en gelijkgericht zijn.

3.1.1.2 Klassieke studiën in 1A in het keuzegedeelte en Latijn in de basisopties Grieks-Latijn en Latijn (leerplan D/2011/7841/001)

Voldoet

De leerplandoelstellingen en -inhouden worden in voldoende mate gerealiseerd. De evaluatie en de leerbegeleiding zijn nipt valide. De uitrusting voldoet.

Onderwijsaanbod	De leerinhouden grammatica worden volledig aangeboden in een globaal kader van valentiegrammatica, maar het aanbrengen van nieuwe items gebeurt voornamelijk vanuit een Nederlandse context. Op deze manier is het taalonderwijs onvoldoende gericht op een lectuurgebonden benadering en wordt de voorkennis van de leerlingen weinig benut. De vakgroep heeft overleg gepleegd over de grammaticale terminologie, maar men is nog niet tot bindende afspraken voor het zesjarige curriculum gekomen. Het verwerken en inoefenen van de leerinhouden gebeuren nog te veel buiten tekstverband. Morfologische vormen worden buiten zinsverband verwerkt. Syntactische items komen uiteraard in zinsverband aan bod, maar nog niet altijd in een samenhangende context. Het oefenmateriaal van het nieuwe handboek biedt evenwel meer mogelijkheden voor een geïntegreerde aanpak. De leraren zijn zich hiervan bewust en hebben al voorzichtige stappen gezet naar een meer leatuurgerichte verwerking. De initiatie Grieks gebeurt conform het leerplan. De gunstige timing ervan in het schooljaar garandeert voor de leerlingen een overwogen studiekeuze voor het volgende schooljaar.
<i>Volledigheid</i>	
<i>Evenwicht</i>	
<i>Beheersingsniveau</i>	
<i>Samenhang</i>	

De studie van het vocabularium krijgt een centrale plaats. Er is aandacht voor systematiek, voor woordverwantschap en voor het voortleven in moderne talen. De verwerking gebeurt evenwel nog hoofdzakelijk buiten tekstverband, hoewel er ook hiervoor recentelijk voorbeelden van een meer leatuur- en contextgebonden aanpak zijn.

Globaal genomen voldoet de hoeveelheid gelezen teksten, maar uit het leesproces blijkt dat leatuur nog te weinig centraal staat en nog onvoldoende wordt benut voor het aanbrengen, inoefenen en verwerken van grammaticale items. De vakgroep kiest voor een lineair-dynamische leatuurmethode met aandacht voor de valentiewaarde van het werkwoord, verwachtend lezen en typevertalingen voor naamvallen. Deze strategie is evenwel nog weinig expliciet uitgewerkt, wordt nog weinig doel- en gelijkgericht gehanteerd (bijv. de afbakening van woordgroepen door de leerlingen) en wordt nog niet als leerinhoud aangeleerd. Tijdens het lezen is er zowel aandacht voor de vertaling als voor de verwoording van tekstbegrip.

Cultuur komt voldoende frequent en met voldoende items aan bod, meestal volgens het aanbod van het leerboek. De lessen worden degelijk ondersteund door rijk en divers beeldmateriaal. De leerinhouden worden hoofdzakelijk kennisgericht als realia aangebracht en in mindere mate via creatieve verwerking.

Evaluatiepraktijk

Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

Er is een zeer frequente toetsing van vocabularium en grammatica op kennis- en reproductieniveau, met opdrachten buiten zins- en tekstverband. Lectuur en cultuur komen daarin niet aan bod. Het gewicht van deze toetsen wordt wel gereduceerd tot 30 % in het rapportcijfer. De repetitietoetsen omvatten de drie leerplancomponenten taal, lectuur en cultuur. De bevraging grammatica, zowel voor de morfologische als voor de syntactische fenomenen, verloopt evenwel grotendeels buiten tekst- en contextverband. Lectuur wordt gevarieerd bevraagd, met groeiende aandacht voor tekstbegrip. Voor cultuur is de evaluatie gericht op realia, gekoppeld aan beeldmateriaal. Toetsen over leesvaardigheid ontbreken.

De opdrachten voor de examens grammatica en oefeningen zijn zeer uitgebreid, waardoor de bevraging van een aantal leerstofonderdelen naar - tijdrovende - voorexamens wordt verschoven. Voor de vraagstelling, die spoort met die van de repetitietoetsen, gelden dezelfde bemerkingen. Vanaf dit schooljaar zijn er evenwel voorzichtige aanzetten voor een meer contextgebonden bevraging. Terwijl er geen toetsen over leesvaardigheid zijn, vormt het lezen en begrijpen van een nieuwe tekst een vast onderdeel van de examens. Hierdoor komt de representativiteit en de validiteit van de evaluatie in het gedrang.

De repetitietoetsen en de examens zijn zeer verzorgd opgesteld en bevatten een duidelijke puntenverdeling. De examens bevatten in een aantal gevallen een feedbackdocument, waarin onder meer gepeild wordt naar de duidelijkheid van de vraagstelling en de antwoorden, de voorbereiding op het examen en de verwachte resultaten.

De resultaten zijn zeer uiteenlopend. Vooral in het eerste leerjaar liggen de cijfers voor het dagelijks werk beduidend hoger dan die van de examens. De vakgroep heeft zich nog niet over de oorzaak van het probleem gebogen, maar de verschillende samenstelling van de toetsen en de examens leidt tot deze uiteenlopende resultaten. Ongeveer een derde tot de helft van de leerlingen behaalt een onvoldoende voor het examen, maar door het gewicht van 50 % van het dagelijks werk is er net voldoende eindresultaat.

Leerbegeleiding

Preventief
Curatief

Op het digitale schoolplatform zijn een aantal documenten raadpleegbaar die de leerlingen preventief en curatief ondersteunen. Het betreft onder meer een afsprakenblad, leerstofoverzichten, lesmateriaal, correctiesleutels, vertalingen en remediëringsoefeningen. De leerlingen weten globaal voldoende wat ze moeten kennen en kunnen bij taken, toetsen en examens.

In het eerste leerjaar is een aantal aspecten van de leerbegeleiding op vraag van de schoolleiding geïntegreerd in de lessen Latijn. Het betreft een aanbod waarin vakoverschrijdende eindtermen over leren leren, sociale vaardigheden en ICT aan bod moeten komen. Uit de agenda blijkt dat dat aanbod gedurende het vorige schooljaar met een zeer beperkt aantal lestijden en met beperkte diepgang werd behandeld. Dat de beperkte performantie van de ICT-infrastructuur het gebruik ervan ontmoedigt, wordt hiervoor onder meer als verklaring aangegeven.

De ondersteuning van de leerlingen met zwakke resultaten voor de examens is weinig systematisch en te vrijblijvend. Leerlingen kunnen terecht voor remediëringsoefeningen of voor extra uitleg, maar dit gebeurt niet op vaste en bindende basis.

Er is in de lessen geen aandacht voor taalondersteuning voor de Franstalige leerlingen, terwijl hun mondelinge en schriftelijke vaardigheden in de eerste graad vaak nog beperkt zijn.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De school stelt geen vaklokaal ter beschikking. In alle klaslokalen zijn een pc, een beamer en mogelijkheid tot projectie voorhanden. De leraren maken er evenwel uiteenlopend gebruik van. Dat is voornamelijk het geval voor het bij het leerboek horende bordboek, voor digitale presentaties en beeldmateriaal voor de lessen cultuur en nog onvoldoende voor de ondersteuning van het leesproces. De beperkte performantie van de ICT-infrastructuur hypothekeert mogelijk de ontwikkeling van ICT-vaardigheden van de leerlingen.

De nodige leermiddelen zijn voorradig, zij het dat de toegang daartoe steeds meer via de digitale weg verloopt.

Deskundigheidsbevordering
Vorming
Overleg

De voorbije schooljaren hebben de leden van de vakgroep geen vakgebonden nascholing gevolgd. Eén van de leraren volgde vorig schooljaar de lerarenopleiding en brengt op deze manier vernieuwing en actualisering in.

Binnen de vakgroep heerst een goede sfeer en zijn er, naast de officiële vakvergaderingen, frequente officieuze contacten. De officiële vakvergaderingen vinden één- of tweemaal per schooljaar plaats. Daarin worden onder meer leerboekkeuze, lektuurmethode en puntengewicht in de evaluatie besproken. Het overleg, de samenwerking en de uitvoering van de afspraken blijven evenwel te vrijblijvend. Er is nood aan een grondige gemeenschappelijke studie van de specifieke eindtermen en de leerplannen, het ontwikkelen van een visie op het onderwijs klassieke talen en het uitwerken van leerplangericht les- en evaluatiemateriaal voor het zesjarige curriculum. Ook de ondersteuning van de leerlingen, vooral in de eerste graad, verdient veel meer aandacht.

3.1.1.3 Natuurwetenschappen in de eerste graad A-stroom (leerplan D/2010/7841/001)

Voldoet niet

Het onderwijsaanbod is onvolledig. De beschikbare uitrusting ondersteunt de leerplanrealisatie te weinig. De evaluatiepraktijk is onvoldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod Het onderwijsaanbod is onvolledig. Het aanbod is sterker gericht op het leerboek en op persoonlijke keuzes dan op het leerplan. Daardoor krijgen uitbreiding en verdieping te vaak voorrang op de verplichte basisdoelstellingen. Door weinig rekening te houden met de aanbevelingen in het leerplan, gebeurt de besteding van de beschikbare lestijd over de verschillende leerplanonderdelen onevenwichtig.

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

De leerplandoelstellingen over de functie en de samenhang van stelsels bij de mens worden te oppervlakkig aangeboden. Ze komen globaal aan bod tijdens een dissectie bij het onderdeel 'Bouw van gewervelde dieren', maar worden niet uitvoerig besproken volgens de verwachtingen van het leerplan. Evenmin komen de leerplandoelstellingen aan bod binnen het onderdeel 'De mens gebruikt wetenschappelijke principes om te voorzien in zijn behoeften'. Anderzijds besteden de leraren veel lestijden aan uitbreiding en verdieping binnen de onderdelen 'Organismen en hun biotoop' en 'Organismen vormen een levensgemeenschap'.

De leraren illustreren de lessen met demonstratieproeven en zetten de leerlingen zelfstandig aan het werk tijdens een biotoopstudie, microscopie en het meten van massa en volume. Ze laten echter kansen liggen om hierbij meer expliciet aan te sluiten bij een aantal leerplandoelstellingen over wetenschappelijke vaardigheden. Ze zetten de leerlingen te weinig aan om gegevens te verzamelen, data te hanteren en resultaten weer te geven. Wel leren de leerlingen de essentiële stappen van de natuurwetenschappelijke methode onderscheiden en maken ze kennis met onderzoeksvragen en hypothesen.

In de lessen is er veel aandacht voor het realiseren van de doelstellingen over wetenschap en samenleving. De leerlingen leren de leerinhouden koppelen aan situaties uit de eigen leefwereld. Daardoor zijn ze geïnteresseerd in en gemotiveerd voor het vak.

Uitrusting De lessen natuurwetenschappen vinden plaats in een klaslokaal dat niet over een demonstratietafel of leerlingentafels met nutsvoorzieningen beschikt. Dat beperkt de mogelijkheden om demonstratie- en leerlingenproeven vlot te integreren in het aanbod. De leraren beperken de schade door het organiseren van lokaalwissels. Deze noodoplossing is geëvolueerd tot een permanente situatie. Er zijn door het schoolbestuur nog geen initiatieven genomen om deze problematiek aan te pakken. Het lokaal voor natuurwetenschappen beschikt sedert dit schooljaar wel over projectiemogelijkheid. De leraren maken hiervan gebruik om de lesonderwerpen te illustreren met rijk beeldmateriaal. De deskundigheid om ICT nog meer te integreren in het leerproces groeit geleidelijk.

ICT

Inzet uitrusting

Leermiddelen

De aanwezige leermiddelen voldoen grotendeels aan de minimale materiële vereisten van het leerplan. In grotere lesgroepen is er niet altijd voldoende materiaal om de leerlingen in kleine groepjes aan het werk te zetten. De leraren knutselen soms zelf om over aanvullend materiaal te beschikken. De aankleding van het lokaal voor natuurwetenschappen oogt aantrekkelijk en is gericht op de leefwereld van de leerlingen.

Evaluatiepraktijk

Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De leerlingenevaluatie gebeurde de voorbije schooljaren op basis van toetsen over kleinere leerstofgehelen en een aantal summatieve toetsen verspreid over het schooljaar. De klasgemiddelden situeren zich doorgaans boven het klasgemiddelde van het algemeen totaal van alle vakken. Er zijn weinig onvoldoendes. De resultaten komen echter niet tot stand op basis van een valide evaluatiepraktijk.

De leerlingenevaluatie is niet volledig omdat de leerplandoelstellingen die ontbreken in het aanbod niet kunnen geëvalueerd worden. De vraagstelling is wel voldoende gespreid over de aangeboden leerplanonderdelen. Ze is echter te sterk gericht op de leerinhouden en vertrekt nog te weinig van de leerplandoelstellingen en van de leerstrategieën uit het leerplan (data hanteren, experimenteel vaststellen, een gegeven (deeltjes)model hanteren, in concrete voorbeelden aantonen, ...). Daardoor beantwoordt het gevraagde beheersingsniveau niet altijd aan de verwachtingen van het leerplan. Uitbreidingsleerstof neemt in de evaluatie een te prominente plaats in (sporenplanten, klassen van gewervelde dieren, soorten veren bij vogels, lijstjes van mengsels en zuivere stoffen, soorten voortplanting bij planten, ...). De opgaven zijn gekaderd in levensechte en herkenbare contexten. De vraagstelling is taalzuiver en éénduidig. De evaluatiecriteria zijn transparant.

Leerbegeleiding

Preventief
Curatief

Er is aandacht voor zowel preventieve als curatieve leerbegeleiding. De preventieve leerbegeleiding sluit aan bij de schoolgebonden initiatieven rond leren leren, maar ze verschilt per leraar en per leerjaar. De leerlingen krijgen leerstrategieën aangereikt en indien nodig individuele begeleiding bij het plannen en studeren.

Het studiemateriaal van de leerlingen bestaat uit leerboeken en leerwerkboeken. De leerlingen leren de werkboeken zorgzaam en nauwkeurig invullen tijdens of na de leergesprekken. Zowel de lesopbouw als het studiemateriaal zijn gestructureerd en aangepast aan het niveau van de leerlingen. Er is aandacht voor het correct schrijven van het vakjargon. Voor de Franstalige leerlingen zijn er geen bijkomende initiatieven, zij beschikken wel over een vertaalcomputer. In toetsen en opdrachten worden taalfouten aangeduid.

De leergesprekken en de demonstratieproeven bieden veel kansen tot inbreng en de meeste leerlingen maken daar enthousiast gebruik van.

De leerlingen kennen de verwachtingen voor de toetsen. De leraren passen de

afspraken voor leerlingen met leerstoornissen toe.

De leerlingen krijgen feedback op hun leerprestaties en er zijn zowel individuele als klassikale remediërsinitiatieven. De leraren bieden individuele ondersteuning aan buiten de lestijden. Aspecten van leerbegeleiding worden opgenomen in het leerlingvolgsysteem en omgezet in leerondersteunende commentaren op de rapporten.

Deskundigheidsbevordering

Beginsituatieanalyse

Vorming

Overleg

Er is geen overkoepelende vakgroep wetenschappen. De vakgroepwerking verloopt hoofdzakelijk informeel en vakgebonden. Ze wordt niet aangestuurd en opgevolgd door de schoolleiding. De voorbije jaren is het overleg bijkomend bemoeilijkt door meerdere leraren- en opdrachtenwissels. Nieuwe collega's worden collegiaal ondersteund.

In de afzonderlijke vakgroepen is voldoende expertise aanwezig en sommige collega's versterken hun deskundigheid door het volgen van nascholing. Deze initiatieven passen nog niet in een globale visie die gericht is op het delen van de nascholingservaringen en het gezamenlijk toepassen ervan in de klaspraktijk. Het overleg en de samenwerking richten zich vooral op praktische en organisatorische aspecten, zoals het gebruik van de uitrusting en de aankoop van leerboeken en leermiddelen. Er is te weinig reflectie over de eigen onderwijspraktijk en over het leerproces bij de leerlingen. Het uitwerken van een leerplangericht aanbod met voldoende aandacht voor het onderzoekend leren, het ontwikkelen van een valide evaluatiepraktijk en het versterken van de preventieve leerbegeleiding vormen belangrijke werkpunten voor de vakgroepwerking.

In de tweede en de derde graad startte recentelijk een meer overkoepelende vakgroepwerking op, onder impuls van de pedagogische begeleidingsdienst. De eerste graad werd bij dit overleg niet betrokken. Stilaan groeit bij de leraren wetenschappen het besef dat samenwerking noodzakelijk is om de kwaliteit van de leerplanrealisatie te verhogen.

3.1.1.4 Techniek in de eerste graad A-stroom (leerplan D/2010/7841/017)

Voldoet

De meeste eindtermen worden nipt voldoende gerealiseerd. De leerbegeleiding ondersteunt de leerplanrealisatie op een degelijke wijze.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

Bij de implementatie van de eindtermen benaderen de leraren de leerplanvisie binnen de dimensies 'begrijpen, hanteren en duiden' met de middelen waarover zij beschikken. Vooral de ligging van het technieklokaal speelt een fundamentele rol in de keuze van de projecten. Om tijdens de uitvoeringsfase zo weinig mogelijk storend te zijn voor de onderliggende lokalen, is niet gekozen voor projecten waarvoor een specifieke materiële uitrusting zoals machines nodig is. Hierdoor komt de dimensie 'hanteren' niet volwaardig aan bod en missen de leerlingen kansen om in aanraking te komen met meerdere specifieke technieken uit bijvoorbeeld de nijverheidssector. Dit heeft invloed op

de beeldvorming van de leerlingen in verband met de daaraan gerelateerde beroepen.

De gekozen projecten kaderen binnen de vijf toepassingsgebieden, maar sommige uitvoeringen situeren zich eerder op het vlak van het knutselen (papier, karton) dan op dat van de techniek. Het aantal technische vaardigheden toegepast in bijvoorbeeld het project 'duimpiano' beperkt zich tot een schroefverbinding, het afkorten en het knippen van materiaal. Dit alles maakt dat de praktijkopdrachten een minimale bijdrage leveren tot het verhogen van de technische geletterdheid en vaardigheden.

Bij de meeste projecten zijn de vijf stappen van het technisch proces herkenbaar opgenomen. Stap vijf (evalueren) betreft bij de meeste oefeningen echter niet het evalueren van een technisch systeem op basis van vooropgestelde normen en criteria, maar wel de (zelf)evaluatie van de leerling of een combinatie waarbij elementen van product-, proces- en attitude-evaluatie vermengd worden.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De school beschikt over een vaklokaal techniek dat qua oppervlakte voldoet, maar wat betreft de specifieke eisen zeer minimaal is uitgerust. Door het ontbreken van de nodige machines en gereedschappen, kunnen de leerlingen te weinig praktische vaardigheden op een veilige manier inoefenen. De leerlingen kunnen geen gebruik maken van tafelboormachines, spanklemmen, een (lint)zaagmachine, een (band)schuurmachine en een figuurzaagmachine. Daarnaast is nog nood aan professionele vijlen, aftekengereedschap zoals krasnaalden, winkelhaken, puntslagen, soevereinboren, meerdere bankschroeven en een (hefboom)plaatschaar. Het momenteel gehanteerde gereedschap (vijlen en zagen) is van een mindere kwaliteit. De meeste onderdelen van de oefeningen zijn bij gebrek aan de nodige uitrusting al vooraf op maat aangeleverd, wat niet bijdraagt tot het aanleren van meerdere technieken.

De school beschikt over een degelijk uitgerust computerlokaal waarin leerlingen onder andere zelfgemaakte robotjes leren programmeren. Dit lokaal is een aantal lessen beschikbaar voor de leerlingen van de eerste graad.

De leerlingen hebben de mogelijkheid om ICT te gebruiken in het techniek- en in het medialokaal ter ondersteuning van hun leerproces bij het opzoekwerk en bij het tekenen (computer aided design-pakket).

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

Het vak wordt permanent geëvalueerd. De evaluatie gebeurt per project en is daarop afgestemd. De leerlingen voeren voor een aantal oefeningen een zelfevaluatie uit waarbij de elementen van product-, proces- en attitude-evaluatie vermengd worden. Dat kan voor verwarring zorgen. Soms betreft de evaluatie enkel het proces, soms is ze gericht op een aantal eindtermen op zich. Het evaluatiesjabloon heeft geen herkenbare indeling voor elk project.

De rapportering gebeurt aan de hand van een cijfer dat weinig duiding geeft

over de vorderingen van de verworven competenties. De vakgroep denkt na over een systeem om die vorderingen per leerling in kaart te brengen zodat ze hierover duidelijk kan rapporteren naar de leerlingen en de ouders. Bij gebrek aan een dergelijk competentierapport wendt de vakgroep de bereikte resultaten niet aan om een weloverwogen oriëntering mogelijk te maken.

Leerbegeleiding

Preventief

Curatief

De kerncomponent 'technisch proces' is zichtbaar opgenomen in de projecten. De leraren hechten aan de fases van de probleemstelling en het ontwerpen bijzonder veel aandacht. Ze doen dit op een zeer enthousiasmerende wijze. De gebruikte didactiek sluit volledig aan bij de leerplanvisie. Op die manier is het leerwerkboek niet het doel, maar het middel geworden. Om de creativiteit van de leerlingen meer te exploreren en het leren maken van keuzes te faciliteren, besliste de vakgroep om geleidelijk het leerwerkboek te vervangen door eigen projecten. Een aantal zijn al uitgewerkt. Toch zijn ze nog steeds sterk gestuurd door de beschikbare specifieke uitrusting.

De leraren slagen erin om de interesse voor technische systemen bij de leerlingen te wekken. Er is dan ook een actieve betrokkenheid van alle leerlingen tijdens de lessen techniek.

Het curatieve luik van de leerbegeleiding is minder nodig gebleken. De leerlingen behalen vrij goede resultaten.

Deskundigheidsbevordering

Overleg

Vorming

De vakgroep pleegt overleg over de vakinhoudelijke onderwerpen. De verschillende achtergrond van de leraren maakt dat ze van elkaar leren en hun pedagogisch handelen hierdoor versterken. De vakgroep neemt deel aan het schooloverstijgende overleg binnen de scholengemeenschap en doet geregeld een beroep op het advies van de pedagogische begeleider.

De leraren schoolden zich de voorbije drie jaar bij in het kader van leerplanwijzigingen. De leraren bezitten voldoende deskundigheid om de lessen techniek kwaliteitsvol verder uit te werken.

3.1.1.5 Chemie en fysica in aso tweede graad in de studierichtingen Economie, Grieks-Latijn en Latijn (leerplannen D/2012/7841/005 en D/2012/7841/008)

Voldoet niet

Het onderwijsaanbod is onvolledig. De beschikbare uitrusting ondersteunt de leerplanrealisatie te weinig. De evaluatiepraktijk is onvoldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

Voor beide vakken is het onderwijsaanbod onvolledig en onvoldoende evenwichtig. Het aanbod is sterker gericht op het leerboek dan op het leerplan, waardoor uitbreiding en verdieping te vaak primeren op het aanbieden van de basisdoelstellingen. Door weinig rekening te houden met de aanbevelingen in het leerplan, gebeurt de besteding van de beschikbare lestijd onevenwichtig. Dat hypothekeert vooral het uitbouwen van de leerlijn voor onderzoekend leren en de leerplandoelstellingen die gepland zijn in het derde trimester. Extramurale activiteiten en lesuitval beperkten vorig schooljaar de beschikbare lestijd voor fysica in het tweede leerjaar Grieks-Latijn en Latijn.

Voor beide vakken krijgen de leerlingen de algemene doelstellingen over onderzoekend leren onvoldoende aangeboden. Om deze doelstellingen te kunnen realiseren, stellen beide leerplannen demonstratieproeven en minimum twee lestijden leerlingenexperimenten per leerjaar voorop. Voor chemie voerden de leerlingen vorig schooljaar in het eerste leerjaar gemiddeld anderhalve lestijd leerlingenexperimenten uit. In het tweede leerjaar voerden ze in de meeste lesgroepen geen leerlingenexperimenten uit. In één lesgroep werden buiten de reguliere lestijden twee leerlingenexperimenten chemie georganiseerd. Voor fysica voerden de leerlingen vorig schooljaar enkel in het eerste leerjaar twee leerlingenexperimenten uit. In het tweede leerjaar werd in enkele lesgroepen één practicum georganiseerd, echter zonder verslaggeving. Voor beide vakken bevatten de leerlingennotities bovendien weinig sporen van het klassikaal verwerven van onderzoeksvaardigheden, bijvoorbeeld tijdens het observeren van demonstratieproeven. Dit schooljaar is er meer aandacht voor het uitvoeren van demonstratieproeven. Er kwamen voor fysica in beide leerjaren en voor chemie in het tweede leerjaar echter nog geen leerlingenexperimenten aan bod. Specifiek voor chemie werken de leerlingen te weinig aan de algemene doelstellingen over het interpreteren van productetiketten en het veilig en verantwoord omgaan met stoffen. De opdrachten en de verwerking van de leerlingenexperimenten bevatten geen verwijzingen naar gevarenaanduidingen en voorzorgsmaatregelen m.b.t. de gebruikte chemicaliën.

Voor chemie werden vorig schooljaar niet alle vakgebonden leerplandoelstellingen aangeboden. Dat is in de meeste lesgroepen het geval voor de doelstellingen over elektronenoverdrachtreacties. Door tijdsgebrek werden daarnaast de leerplandoelstellingen over atoommassa, molecuulmassa en molaire massa verschoven naar het tweede leerjaar waar concentratieberekeningen aan bod komen. Dit is tegen de geest van het leerplan dat een concentrische aanpak vooropstelt. De leerlingen kregen zo immers minder oefenkansen om het chemisch rekenen onder de knie te krijgen.

Voor fysica kwamen vorig schooljaar een aantal vakgebonden leerplandoelstellingen te weinig diepgaand aan bod. Dat is het geval voor de doelstellingen over kracht, thermische uitzetting, warmte en energie. De leerplandoelstellingen over faseovergangen werden in de lesgroepen van het tweede leerjaar niet aangeboden. De lesplanningen voor dit schooljaar laten een positiever beeld zien.

In beide vakken is er voldoende aandacht voor de algemene doelstellingen over wetenschap en samenleving. De leerlingen leren de leerinhouden koppelen aan situaties uit de eigen leefwereld.

Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	De school beschikt over onvoldoende wetenschapslokalen om alle lessen te laten plaatsvinden in een aangepaste en rijke leeromgeving. Dat beperkt de mogelijkheden om demonstratie- en leerlingenproeven vlot te integreren in het aanbod. De leraren beperken de schade door het organiseren van lokaalwissels. Deze noodoplossing is geëvolueerd tot een permanente situatie. Er zijn door het schoolbestuur nog geen initiatieven genomen om deze problematiek aan te pakken. Voor beide vakken beantwoorden de leermiddelen voor demonstratieproeven grotendeels aan de minimale materiële vereisten van het leerplan. De opslag van de chemische producten gebeurt echter niet conform de reglementering. Voor het uitvoeren van leerlingenproeven in groepjes van twee (uitzonderlijk drie) leerlingen zoals het leerplan voorschrijft, is het materiaal niet altijd in voldoende aantallen aanwezig. Sommige leraren vervaardigen zelf materiaal om de tekorten aan te vullen.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	Sinds kort beschikken alle gebruikte lokalen over de mogelijkheden om ICT te integreren in de lessen. Geleidelijk groeit de deskundigheid om deze mogelijkheden en die van het digitale platform beter te benutten in het onderwijsproces. De klasgemiddelden voor chemie en fysica zijn in de meeste klasgroepen lager dan het klasgemiddelde van het algemeen totaal van alle vakken. In de studierichting Economie zijn de leerlingenresultaten bijzonder zwak, met veel onvoldoendes op jaarbasis. De resultaten komen bovendien niet tot stand op basis van een valide evaluatiepraktijk. De leerlingenevaluatie is voor beide vakken niet volledig omdat de leerplandoelstellingen die ontbreken in het aanbod niet kunnen geëvalueerd worden. De vraagstelling is wel voldoende gespreid over de aangeboden leerplanonderdelen. Ze is echter te sterk gericht op de leerinhouden en vertrekt te weinig van de leerstrategieën uit het leerplan (in concrete voorbeelden toepassen, in verband brengen, aantonen aan de hand van waarnemingen, toelichten, ...). Daardoor beantwoordt het gevraagde beheersingsniveau te weinig aan de verwachtingen van het leerplan. Er is geen differentiatie in de vraagstelling op basis van de kenmerken van de leerlingengroep. De opgaven zijn niet altijd eenduidig en ze bevatten soms tikfouten. De leraren leveren wel inspanningen om de opgaven te kaderen in levensechte contexten. De puntenverdeling staat niet altijd in relatie tot het belang van de leerplandoelstellingen en verdiepings- en uitbreidingsleerstof neemt in de evaluatie een te prominente plaats in (voor fysica soms voor meer dan 25% van het eindtotaal). De evaluatiecriteria op toetsen en examens zijn duidelijk. Voor de evaluatie van leerlingenpractica werden nog geen criteria ontwikkeld.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	Er is in beide vakken aandacht voor curatieve leerbegeleiding. Tijdens de leergesprekken houden de leraren de vinger aan de pols. De leerlingen krijgen feedback op hun leerprestaties en er zijn zowel individuele als klassikale

remediëringsinitiatieven. De leraren bieden individuele ondersteuning aan buiten de lestijden. De verantwoordelijkheid om in te gaan op het aanbod berust echter hoofdzakelijk bij de leerlingen. Gestructureerde en verplichte remediëring op basis van de bevindingen van de klassenraad start pas na het kerstrapport, wat voor sommige leerlingen te laat kan zijn.

De preventieve leerbegeleiding vertrekt niet vanuit de vakoverschrijdende eindtermen leren leren. Ze is weinig expliciet uitgewerkt en verschilt per leraar. Het studiemateriaal van de leerlingen bestaat uit leerwerkboeken en aanvullend digitaal beeldmateriaal. De leerlingen vullen de gedrukte tekst aan met wat ze in de les hebben waargenomen en besproken. Voor fysica blijkt echter dat de persoonlijke inbreng van de leerlingen beperkt is en dat een groot aantal bladzijden van de leerwerkboeken leeg blijft. De leerlingennotities worden niet gecorrigeerd, maar tijdens de lessen is er aandacht voor het correct schrijven van het vakjargon. Voor de Franstalige leerlingen zijn er geen bijkomende initiatieven, zij beschikken wel over een vertaalcomputer. In toetsen en opdrachten worden taalfouten aangeduid. De lesopbouw en het studiemateriaal zijn gestructureerd en aangepast aan het niveau van de leerlingen. De leergesprekken bieden de leerlingen veel kansen tot inbreng en de meeste leerlingen maken daar ook gebruik van. Stilaan groeit de expertise om de werkvormen te variëren en meer demonstratieproeven uit te voeren waarbij de leerlingen betrokken worden.

De leerlingen kennen de verwachtingen voor toetsen en examens. De leraren passen de afspraken voor leerlingen met leerstoornissen toe. Aspecten van leerbegeleiding worden opgenomen in het leerlingvolgsysteem en omgezet in leerondersteunende commentaren op de rapporten. Na de examens schatten de leerlingen het eigen resultaat in, zodat ze een verband kunnen leggen met de geïnvesteerde studietijd.

Deskundigheidsbevordering

Beginsituatieanalyse
Vorming
Overleg

Er is geen overkoepelende vakgroep wetenschappen. De vakgroepwerking verloopt hoofdzakelijk informeel en vakgebonden. Ze wordt niet aangestuurd en opgevolgd door de schoolleiding. De voorbije jaren is het overleg bijkomend bemoeilijkt door meerdere leraren- en opdrachtenwissels. Nieuwe collega's worden collegiaal ondersteund.

In de afzonderlijke vakgroepen is voldoende expertise aanwezig en sommige collega's versterken hun deskundigheid door het volgen van nascholing. Deze initiatieven passen nog niet in een globale visie die gericht is op het delen van de nascholingservaringen en het gezamenlijk toepassen ervan in de klaspraktijk. Het overleg en de samenwerking richten zich vooral op praktische en organisatorische aspecten, zoals het gebruik van de uitrusting en de aankoop van leerboeken en leermiddelen. Er is te weinig reflectie over de eigen onderwijspraktijk en over het leerproces bij de leerlingen. Het uitwerken van een leerplangericht aanbod met voldoende aandacht voor het onderzoekend leren, het ontwikkelen van een valide evaluatiepraktijk en het versterken van de preventieve leerbegeleiding vormen belangrijke werkpunten voor een overkoepelende vakgroep.

In de tweede en de derde graad startte recentelijk een meer overkoepelende vakgroepwerking op, onder impuls van de pedagogische begeleidingsdienst. De eerste graad werd bij dit overleg niet betrokken. Stilaan groeit bij de leraren wetenschappen het besef dat samenwerking noodzakelijk is om de kwaliteit van de leerplanrealisatie te verhogen.

3.1.1.6 Frans in aso tweede graad in de studierichting Economie (leerplan D/2012/7841/007)

Voldoet niet

Het aanbod en de evaluatiepraktijk zijn niet representatief voor de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod	Het aanbod van de leerplandoelstellingen is onvolledig en onevenwichtig. De leraren plannen hun lessen hoofdzakelijk vanuit de thema's die het boek aanreikt, niet vanuit het leerplan; uit de gesprekken met een aantal leraren valt de gebrekkige kennis van het leerplan op. Ook het gemis aan een doeltreffende samenwerking belemmert noodzakelijke afspraken. De taaltaken die de leraren aanbieden, voldoen voor de productieve vaardigheden (spreken, mondelinge interactie en schrijven) aan de tekstenmerken en het verwerkingsniveau; voor de receptieve vaardigheden (lezen en luisteren) enkel aan de tekstenmerken, niet aan het verwerkingsniveau en niet aan de tekstsoorten.
<i>Volledigheid</i>	
<i>Evenwicht</i>	
<i>Beheersingsniveau</i>	
<i>Samenhang</i>	

Voor lezen en luisteren komen in de volledige graad enkel de eindtermen van het beschrijvende en het structurerende niveau aan bod. De eindtermen op het beoordelende niveau 'een oordeel vormen' (ET 7 en 16) ontbreken. De variatie in tekstsoorten is niet evenwichtig: argumentatieve en prescriptieve teksten komen nauwelijks of niet voor. Voor spreken en schrijven komen de eindtermen onevenwichtig en niet leerplangericht aan bod; de leerlingen oefenen de volgende eindtermen minder in: 'gelezen teksten samenvatten' (ET 20 en ET 34), 'een verslag uitbrengen of schrijven over een gebeurtenis' (ET 21 en ET 35) en 'teksten becommentariëren' (ET 24). Door de talrijke dialogues trainen de leerlingen wel voldoende de mondelinge interactie.

De strategieën voor het succesvol uitvoeren van taaltaken vatten de leraren te vrijblijvend op en niet als leerplandoelstellingen. De vakgroep ziet nog niet het verband tussen deze strategieën en de vakoverschrijdende eindtermen leren leren. Zo missen de leerlingen kansen om zich verder te bekwamen.

Kennis oefenen leerlingen in betekenisvolle contexten. Dat sluit aan bij het leerplan. De leraren dagen de leerlingen uit om taalsystemen functioneel toe te passen in bestaande of nieuwe taalsituaties. Op die manier reflecteren de leerlingen in de les over taal en taalgebruik. De leraren gebruiken consequent het Frans als doeltaal, wat de leerkanalen versterkt.

Met de taaltaken kunnen de leerlingen de vakattitudes aanleren. Voor spreken en schrijfvaardigheid gebruiken sommige leraren een instrument om deze te beoordelen. De vakgroep heeft nog geen afspraken gemaakt over een gelijkgericht instrument, beoordelingscriteria en een aanpak om nadien met de

leerlingen over deze attitudes te reflecteren.

Het gebruik van authentieke audio- en videofragmenten, een tijdschrift, Franstalige films en de lectuur van Franstalige auteurs bevordert de taalontwikkeling en de interculturele competentie van de leerlingen.

Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	De evaluatiepraktijk voldoet niet voor de receptieve vaardigheden. De evaluatie voor lezen en luisteren is noch volledig noch evenwichtig. Alle eindtermen op het structurerend en het beoordelend niveau ontbreken: 'de informatie op schriftelijke wijze ordenen' (ET 6 en ET 15) en 'een oordeel vormen' (ET 7 en ET 16); er is ook onvoldoende variatie in tekstsoorten: argumentatieve en prescriptieve teksten komen niet voor. Bovendien evalueren de leraren de kennis onvoldoende in samenhang met de vaardigheden. Omwille van deze vaststellingen zijn de jaartotalen die de vakleraren aan de delibererende klassenraad voorleggen niet representatief voor de leerplandoelstellingen. De conclusie over het aanbod van de productieve vaardigheden herhaalt zich in de evaluatiepraktijk. De taaltaken voldoen aan de tekstkenmerken en het verwerkingsniveau, maar het gebrek aan samenwerking en afspraken geeft de leraren geen helder beeld van een evenwichtige leerlingenevaluatie. Zo komen de volgende eindtermen veel minder aan bod: 'gelezen teksten samenvatten' (ET 20 en ET 34), 'een verslag uitbrengen of schrijven over een gebeurtenis' (ET 21 en ET 35) en 'eenvoudige brieven, kaartjes, mails en andere digitale teksten schrijven' (ET 36). De vakgroep Frans vermeldt één cijfer op het rapport waarin kennis en vaardigheden verweven zitten. In de berekening van het resultaat voor het dagelijks werk bewaken de leraren onvoldoende de nadruk van het leerplan op de vaardigheden. De evaluatie is transparant. Leerlingen zijn geïnformeerd over wat ze moeten kennen en kunnen. De vraagstelling sluit aan bij deze uit de lespraktijk. Er is een duidelijke puntenverdeling op alle toetsen en examens.
Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	De uitrusting voldoet. Elk lokaal beschikt over audiovisuele mogelijkheden, internet en een bordboek. Door de traditionele lesmethodiek integreren de leraren zelden ICT in de lessen; de leerlingen leren geen naslagwerken te gebruiken zoals woordenboeken (al dan niet digitaal). Daardoor missen de leerlingen een aantal leerkansen.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	Een aantal preventieve maatregelen dragen bij tot het optimaliseren van het leerproces. De vakgroep Frans is sinds dit schooljaar aan de slag gegaan met een nieuwe puntenverdeling waarbij voortaan 55 % van de punten meetellen voor dagelijks werk en 45 % voor examen. Op die manier hecht de vakgroep meer waarde aan procesevaluatie en motiveert zij de leerlingen voor het dagelijks werk. Effecten op de motivatie bij de leerlingen zijn nog niet zichtbaar. De leerlingen krijgen duidelijke afspraken, studietips, instructies, geheugensteuntjes, extra oefeningen (ook digitaal) en net vóór de examens een leerstofoverzicht.

De lesbezoeken brengen aan het licht dat de leraren vrijwel uitsluitend een traditionele lesmethodiek gebruiken zoals het onderwijsleergesprek. Zij hebben bijna geen ervaring met actievere werkvormen en de impact ervan op de motivatie van de leerlingen. De vakgroep Frans heeft een unieke setting: er zitten een aantal Franstalige leerlingen in sommige klassen. De vakgroep heeft nog geen visie ontwikkeld over een gedifferentieerd aanbod.

De leraren volgen de leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften op volgens de schoolafspraken. Overleg of vakgerichte afspraken over stimulerende, compenserende, remediërende en dispenserende maatregelen zijn er niet. Uit de gesprekken blijkt dat de leraren geen informatie hebben over het recentelijk ingevoerde M-decreet.

De remediëring is degelijk uitgewerkt. De leerlingen kunnen altijd terecht bij hun leraren. Op vraag van de leerling zijn er middaglessen. Er is een systeem van korte en langlopende remediëringsinitiatieven. Deze ondersteuning betreft hoofdzakelijk de kenniscomponent. De remediëring van de tekorten voor de vaardigheden is (te) beperkt. Om feedback te krijgen over het examen moeten de leerlingen zelf contact nemen met hun vakleraar. Dat is minder efficiënt.

Bijna alle leraren gebruiken een zelfevaluatie-instrument na elke examenperiode. De aanpak mist doeltreffendheid: vaak gebruiken leraren dit formulier als bewijslast op het oudercontact, niet als zelfevaluatie-instrument voor de leerlingen.

Deskundigheidsbevordering
Overleg
Vorming

De pedagogisch coördinator heeft een krachtige schoolvisie geschreven over het onderwijs Moderne vreemde talen. De vertaling ervan naar een kwaliteitsvolle horizontale en verticale samenwerking in de vakgroep Frans is vrijblijvend en blijft uit. De individuele leraren zijn collegiaal maar staan op hun autonomie met elk hun eigen overtuigingen.

Slechts een zeer beperkt aantal leraren volgen nascholingen die de leerplanrealisatie ten goede komen. De multiplicatie van de verworven inzichten is niet zichtbaar in de vakgroep. Er is expertise in eigen huis om zelf enkele interne nascholingsinitiatieven uit te werken. De vakgroep werkt niet samen met de pedagogische begeleidingsdienst. Nochtans heeft de vakgroep duidelijk nood aan interne en externe aansturing, ondersteuning en opvolging.

De vakleraren tonen bereidheid om ontwikkelingsgericht met de werkpunten aan de slag te gaan en verder te evolueren naar een leerplangerichter aanbod en evaluatie.

3.1.1.7 Grieks in aso tweede graad in de studierichting Grieks-Latijn (leerplan D/2013/7841/002)

Voldoet

De specifieke eindtermen en leerplandoelstellingen worden in voldoende mate bereikt. De evaluatie is voldoende valide. De uitrusting voldoet.

Onderwijsaanbod De leerinhouden grammatica worden volledig behandeld. Het aanbrengen, verwerken en inoefenen ervan is in evolutie. Nieuwe items worden tekstgebonden aangebracht. In het eerste leerjaar gebeurt de verwerking hoofdzakelijk leerboekgebonden. Daarin is nog een aanzienlijk deel van het oefenmateriaal niet tekst- of contextgebonden. Daarnaast is er een groeiende integratie van grammatica in lectuur. In het tweede leerjaar zijn er herhaling en aanvulling van de grammaticale items. Ook hier gebeurt de verwerking nog deels via geïsoleerde oefeningen, maar in de loop van het schooljaar worden grammatica en lectuur in toenemende mate geïntegreerd verwerkt.

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

Het herhalen en verwerven van het vocabularium vormen een vast onderdeel van het onderwijs Grieks. Er is naast de betekenis en de systematiek ook aandacht voor woordverwantschap en het voortleven in moderne talen. In het tweede leerjaar ondersteunen lectuurgebonden woordenlijsten het leerproces.

Lectuur krijgt in de loop van de tweede graad in groeiende mate een centrale plaats, onder meer door een aantal opdrachten voor zelfstandige lectuur en door een geïntegreerde aanpak in de evaluatie. In het eerste leerjaar beperkt men zich tot het aanbod uit het leerboek. Vanaf het tweede leerjaar is er een interessant en gevarieerd aanbod van auteurs en tekstfragmenten, opgebouwd rond een centraal thema. De vakgroep kiest voor een lineair-dynamische lectuurmethode met aandacht voor de valentiewaarde van het werkwoord en verwachtend lezen. Deze strategie is evenwel nog weinig expliciet uitgewerkt, wordt nog weinig doel- en gelijkgericht gehanteerd en wordt nog niet als leerinhoud aangeleerd. Het aanbrengen van tekstmarkeringen in de geprojecteerde teksten scoort positief, maar deze strategie wordt nog niet systematisch toegepast en wordt niet door alle leerlingen overgenomen. Tijdens het lezen primeren tekstbegrip en parafrase op het louter vertalen.

Cultuur wordt in groeiende mate geïntegreerd in lectuur. In het eerste leerjaar zijn er zinvolle en interessante aanvullingen op het aanbod van het leerboek. Vanaf het tweede leerjaar worden de gelezen tekst goed gesitueerd in het werk van de auteur en in de politiek-maatschappelijke context. Receptie en actualisering verwerven een terechte plaats in de tekstomkadering. De tekstbespreking is degelijk en omvat in een aantal gevallen een duiding van een aantal basisbegrippen uit het Griekse denken.

Voor de realisatie van de cesaurodoelen over onderzoekscompetentie bleven in het verleden de opdrachten beperkt tot het zelfstandig verwerken van een tekstfragment. Voor dit schooljaar is er een goed uitgewerkte, maar ambitieuze opdracht die het volledige onderzoekspad omvat, vertrekkend vanuit een tekstfragment, maar gericht op de uitdieping van een literair genre.

Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	Net zoals de aanpak van het onderwijs Grieks in de lessen is de evaluatie in evolutie. Voor een gedeelte is de evaluatie van grammatica en vocabularium in de toetsen en examens nog traditioneel gericht op een bevraging buiten tekst- en contextverband. Daarnaast zijn er opdrachten voor een geïntegreerde verwerking van vocabularium, grammatica, vertaling en tekstbegrip die een groot deel van het leetuurpalet omvatten. Lectuur en cultuur worden in samenhang bevraagd.
	De repetitietoetsen en de examens zijn zeer verzorgd opgesteld en bevatten een duidelijke puntenverdeling. De examens bevatten meestal een feedbackdocument, waarin onder meer gepeild wordt naar de duidelijkheid van de vraagstelling en de antwoorden, de voorbereiding op het examen en de verwachte resultaten.
	De leerlingenresultaten variëren van voldoende tot zeer goed. Vooral in het tweede leerjaar zijn de cijfers opvallend goed.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	Op het digitale schoolplatform zijn een aantal documenten raadpleegbaar die de leerlingen preventief en curatief ondersteunen. Het betreft onder meer een afsprakenblad, leerstofoverzichten, lesmateriaal, correctiesleutels, vertalingen en remediëringsoefeningen. De leerlingen weten globaal voldoende wat ze moeten kennen en kunnen bij taken, toetsen en examens.
	De lessen verlopen in een voldoende dynamisch en ondersteunend klimaat. De geregelde opdrachten voor zelfstandige lectuur en de vormen van geïntegreerde evaluatie stimuleren het probleemoplossend denken.
Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	De school stelt geen vaklokaal ter beschikking. In alle klaslokalen zijn een pc, een beamer en mogelijkheid tot projectie voorhanden. De leraren maken er zeer frequent gebruik van. Dat is voornamelijk het geval voor het bij het leerboek horende bordboek, voor digitale presentaties, beeldmateriaal voor de lessen cultuur en voor de ondersteuning van het leesproces. De beperkte performantie van de ICT-infrastructuur hypothekeert mogelijkerwijs de ontwikkeling van ICT-vaardigheden van de leerlingen.
	De nodige leermiddelen zijn voorradig, zij het dat de toegang daartoe steeds meer via de digitale weg verloopt.

Deskundigheidsbevordering De voorbije schooljaren hebben de leden van de vakgroep geen vakgebonden nascholing gevolgd. Eén van de leraren volgde vorig schooljaar de lerarenopleiding en brengt op deze manier vernieuwing en actualisering in.

*Vorming
Overleg*

Binnen de vakgroep heerst een goede sfeer en zijn er, naast de officiële vakvergaderingen, frequente officiële contacten. De officiële vakvergaderingen vinden één- of tweemaal per schooljaar plaats. Daarin worden onder meer leerboekkeuze en lectuurmethode, puntengewicht in de evaluatie besproken. Het overleg, de samenwerking en de uitvoering van de afspraken blijven evenwel te vrijblijvend. Er is nood aan een grondige gemeenschappelijke studie van de specifieke eindtermen en de leerplannen, het ontwikkelen van een visie op het onderwijs klassieke talen en het uitwerken van leerplangericht les- en evaluatiemateriaal voor het zesjarige curriculum. Ook de ondersteuning van de leerlingen, vooral in de eerste graad, verdient veel meer aandacht.

3.1.1.8 Aardrijkskunde in aso tweede graad en in aso derde graad in de studierichtingen Wetenschappen-wiskunde, Latijn-wetenschappen en Moderne talen-wetenschappen (leerplannen D/2012/7841/002 en D/2012/7841/023)

Voldoet

Het aanbod is goed leerplangericht, de volledigheid voldoet nipt. De evaluatie levert voldoende betrouwbare resultaten op.

Onderwijsaanbod

*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

In de tweede graad worden de meeste thema's voldoende leerplangericht aangeboden. De voortgang laat evenwel niet toe om alle doelstellingen te behandelen. In het eerste leerjaar werd het thema 'Aantrekkelijke landschappen en toerisme' vorig schooljaar veeleer beknopt aangeboden. In het tweede leerjaar werden de doelstellingen over verstedelijking en het vergelijken van facetkaarten als synthese niet behandeld. Het zelfstandig werk krijgt niet in alle lesgroepen van de beide leerjaren voldoende aandacht.

In de studierichtingen uit de pool Wetenschappen in de derde graad is de spreiding van de thema's over de leerjaren van de graad niet optimaal. 'Kosmografie' en 'Atmosfeer' worden met grote diepgang behandeld, maar dit vergt veel meer lestijd dan de suggestie van het leerplan. 'Verstedelijking en ruimtelijke ordening' en 'Draagkracht en mondiale verschuivingen' worden met passende diepgang behandeld. Door tijdsdruk verloopt het aanbod van de doelstellingen uit 'Opbouw en afbraak van fysische landschappen' veeleer beknopt en ontbreekt de behandeling van 'Bodems' en een keuzethema. De geografische excursie krijgt wel een passende invulling.

De leerlingen voeren een zelfstandig onderzoek uit over ruimtelijke planning in de eigen omgeving. Dit werk past als uitwerking van het leerplandoel over de onderzoeks- en ICT-vaardigheden. Het kan niet ingeroepen worden als realisatie van de onderzoekscompetentie omdat het een sterk gestuurde opdracht is en enkel het eindproduct geëvalueerd wordt. Bovendien leent het onderwerp zich niet tot de toepassing van de natuurwetenschappelijke

onderzoeksmethode.

Uitrusting

*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

Bijna alle lessen vinden plaats in een vaklokaal. Dit is uitgerust met internettoegang en ICT-apparatuur voor frontaal gebruik. Ook de overige minimale materiële vereisten zijn aanwezig. De drie basiswandkaarten zijn evenwel niet continu en gebruiksvriendelijk opgesteld waardoor ze niet optimaal gebruikt worden voor het lokaliseren van plaatsen en het opbouwen van een kaartbeeld.

De ICT-apparatuur wordt veelvuldig ingezet voor de projectie van beeldmateriaal en demonstratie van online toepassingen. Er is een computerlokaal ter beschikking, maar het gebruik van ICT door de leerlingen tijdens de les is nagenoeg afwezig. Het elektronisch leerplatform wordt nog niet gebruikt voor ondersteuning voor het vak.

Evaluatiepraktijk

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

In de beide graden zijn de vragen van toetsen en examens duidelijk geformuleerd en voorzien van een puntentelling. Ze gaan voldoende uit van de leerplandoelen. Een afwisseling van vraagvormen peilt naar kennis, vaardigheden en inzicht. Ze zijn vaak gebaseerd op bronnenmateriaal. Enkele gequoteerde opdrachten vullen het dagelijks werk aan.

In de derde graad bestaat een gedeelte van het examen uit meerkeuzevragen met giscorrectie. De opmaak en quoterings ervan beantwoorden niet aan de kwaliteitseisen van deze evaluatievorm. Het onevenwicht in het aanbod tussen de thema's leidt ook tot verschillen in de evaluatie. In het tweede leerjaar is de bevraging minder diepgaand en wordt de evaluatie van de leerplandoelen die gebaseerd zijn op de specifieke eindtermen minder bewaakt.

Leerbegeleiding

*Preventief
Curatief*

De leerlingen beschikken over een atlas en goed gestructureerd cursusmateriaal. Ook het terreinwerk in de derde graad wordt ondersteund met duidelijk bronnenmateriaal. Door middel van onderwijsleergesprekken op basis van geprojecteerde bronnen, verwerken de leerlingen de inhoud. De leerlingen weten goed wat van hen verwacht wordt bij toetsen, examens en opdrachten voor zelfstandig werk. Ze kunnen rekenen op voldoende feedback. Door de behoorlijke resultaten komt curatieve remediëring weinig voor.

Deskundigheidsbevordering

*Vorming
Overleg*

De leden van de vakgroep selecteren een beperkt aantal relevante, vakgebonden nascholingen uit het aanbod. Door de beperkte omvang van de vakgroep zijn de mogelijkheden voor overleg gering en krijgt de realisatie hoofdzakelijk vorm door zelfstudie en eigen inzichten.

3.1.1.9 Engels en Frans in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen, Latijn-moderne talen en Moderne talen-wetenschappen (leerplannen D/2014/7841/003 en D/2012/7841/005)

Voldoet

Het aanbod en de evaluatiepraktijk zijn representatief voor de leerplandoelstellingen. De uitrusting en de leerbegeleiding voldoen.

Onderwijsaanbod	Alle taaltaken voor Frans en Engels voldoen aan de tekstsoorten, de
<i>Volledigheid</i>	tekstkenmerken en het verwerkingsniveau.
<i>Evenwicht</i>	
<i>Beheersingsniveau</i>	Voor de basisvorming Engels pakken de leraren de realisatie van het leerplan
<i>Samenhang</i>	planmatig aan. De vakgroep vertrekt vanuit de leerplandoelstellingen en stelt eigen didactisch materiaal samen op basis van authentieke documenten. De zorgvuldig gekozen teksten en bijhorende oefeningen zijn een voorbeeld van goede praktijk. Alle eindtermen van de receptieve vaardigheden (luisteren en lezen) komen voldoende aan bod en houden rekening met de variatie in tekstsoorten.

Het aanbod voor de basisvorming Frans is niet altijd voldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen en onevenwichtig. De leraren plannen hun lessen hoofdzakelijk vanuit de thema's die het boek aanreikt, niet vanuit het leerplan. Voor lezen en luisteren oefenen de leerlingen alle eindtermen, maar het structurerende en het beoordelende niveau komen minder en niet gericht aan bod. De variatie in tekstsoorten is niet evenwichtig: prescriptieve en argumentatieve teksten komen niet of nauwelijks voor.

Voor de productieve vaardigheden (spreken, mondelinge interactie en schrijven) bieden de leraren Frans en Engels alle eindtermen globaal gezien aan en krijgen de leerlingen voldoende opdrachten; 'beluisterde teksten samenvatten' (ET 20 en ET 35) krijgt wel te weinig aandacht.

De strategieën voor het succesvol uitvoeren van taaltaken vatten sommige leraren Frans op als te vrijblijvend en niet als leerplandoelstellingen. De vakgroep ziet nog niet het verband tussen deze strategieën en de vakoverschrijdende eindtermen leren leren. Zo missen de leerlingen een aantal kansen om zich verder te bekwamen. Voor Engels worden de strategieën gericht aangepakt met een positief effect tot gevolg: de leerlingen passen spontaan een aantal aangeleerde strategieën toe (bijvoorbeeld het gebruik van woordenboeken).

Kennis oefenen de leerlingen voor Engels en Frans in betekenisvolle contexten. Dat sluit aan bij het leerplan. De leraren dagen de leerlingen uit om taalsystemen functioneel toe te passen in bestaande of nieuwe taalsituaties. Op die manier reflecteren de leerlingen in de les over taal en taalgebruik. De leraren gebruiken consequent de doeltaal, wat de leerkansen versterkt. Het veelvuldig gebruik van authentiek lesmateriaal bevordert de interculturele competentie van de leerlingen.

Met de taaltaken kunnen de leerlingen de vakattitudes aanleren. Voor spreek- en schrijfvaardigheid worden deze beoordeeld bij Engels en leraarafhankelijk bij Frans. Beide vakgroepen hebben nog geen afspraken over een gelijkgericht instrument, beoordelingscriteria en een aanpak om nadien met de leerlingen over deze attitudes te reflecteren.

Voor het specifiek gedeelte vertrekken de leraren Frans en Engels vanuit een planmatige aanpak van de specifieke eindtermen (SET). Dat is positief. De vakgroepen hebben evenwel nog geen afspraken gemaakt met als gevolg dat beide vakken álle specifieke eindtermen proberen te realiseren. Dat mag, maar moet niet. De leraren hebben in dat verband geen nascholingen gevolgd en kennen ook het servicedocument bij het leerplan niet.

Wat betreft de verdieping van de basisvorming, komen de SET in de drie componenten 'taal en cultuur', 'taal en communicatie' en 'taal als systeem' voldoende voor. Het aanbod voor Frans is minder leerplangericht door een gebrek aan visie en onderlinge afspraken. Als onderdeel van de verdieping voeren de leerlingen in de derde graad een onderzoeksopdracht uit zowel voor Engels als voor Frans. De leerlingen leren omgaan met bronnen en stellen een corpus samen dat ze analyseren. Het stellen van een onderzoeksvraag, de onderzoeksstappen, de diepgang van het onderzoek, de rapportering en het confronteren met andere standpunten voldoen. De evaluatie is voor verbetering vatbaar. Net zoals in het basisaanbod zetten de leraren Engels sterk in op de strategieën van de SET door leerlingen veelvuldig gebruik te laten maken van doeltreffende hulpmiddelen zoals zelf ontwikkelde Mind Cards, woordenboeken en een online grammatica tool. Dat is een voorbeeld van goede praktijk.

De verbreding van de basisvorming realiseren beide vakken door een breder gamma van onderwerpen en taaltaken.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De evaluatiepraktijk voor beide talen voldoet globaal. Alle taaltaken voor Frans en Engels voldoen aan de tekstsoorten, de tekstkenmerken en het verwerkingsniveau.

In het vak Engels komen alle eindtermen voor lezen en luisteren evenwichtig aan bod in de evaluatie. Een aantal taaltaken voor lezen zijn voorbeelden van goede praktijk waarin de drie verwerkingsniveau's zeer degelijk zijn uitgewerkt. De leraren Frans evalueren deze eindtermen in voldoende mate; het gericht evalueren van het structurerend en het beoordelend niveau komt te weinig voor. De variatie in tekstsoorten is een werkpunt voor beide talen.

Voor Engels en Frans komen de eindtermen voor spreken en schrijven op het structurerend en het beoordelend niveau vaak geïntegreerd voor. De vakgroepen besteden echter te weinig expliciete aandacht aan de eindtermen van het structurerend niveau als opbouw van het leerproces en aan leerplangerichte evaluaties. 'Beluisterde teksten samenvatten' (ET 20 en ET 35) en 'informele brieven, kaartjes, mails en andere digitale teksten schrijven' (ET

38) komen in de evaluatie nauwelijks of niet voor.

De vaststellingen over het aanbod van de specifieke eindtermen herhalen zich in de evaluatiepraktijk. Door een gebrek aan afspraken proberen beide vakken alle specifieke eindtermen te evalueren. De specifieke eindtermen 1 tot 15 komen in de evaluatie voor. Door een gemis aan doelgerichtheid ontstaat onevenwicht: sommige SET evalueren de leraren veel zoals SET 7, 8, 9 en 15 in vergelijking met de andere SET. De vragen over literaire teksten evalueren de leraren vooral reproductief; een aanzet tot analyse en reflectie komt niet voor. De vakgroepen evalueren de specifieke eindtermen m.b.t. de onderzoekscompetentie (SET 16, 17, 18) zowel bij Frans als bij Engels. Hierbij ligt de nadruk vooral op het product, niet op het proces van 'onderzoek doen'. Ook een assessmentformulier ontbreekt.

De leraren Engels hebben de laatste twee schooljaren een sterke evolutie doorgemaakt om kennis meer te evalueren in samenhang met de vaardigheden. De leraren Engels van het vijfde jaar tonen hier een sterke ontwikkelingsdynamiek. De vakgroep Frans evalueert de kennis onvoldoende in samenhang met de vaardigheden. Om de vakattitudes te evalueren beschikken de leraren Frans en Engels over degelijke instrumenten voor peer- en zelfevaluatie.

De leraren Engels in het vijfde jaar stellen gelijkgericht examens op. Dat verhoogt de objectiviteit. De evaluatie is voor beide talen transparant; de leerlingen zijn geïnformeerd over wat ze moeten kennen en kunnen; de vraagstelling sluit aan bij deze uit de lespraktijk; de puntenverdeling op alle toetsen en examens is duidelijk.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De uitrusting voldoet. Elk lokaal beschikt over audiovisuele mogelijkheden, internet en een bordboek. De leerlingen krijgen leraarafhankelijk ICT-opdrachten. Voor Engels gebruiken de leerlingen spontaan hulpbronnen in de klas zoals woordenboeken. Voor Frans ontbreekt de inzet van deze hulpmiddelen.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

Er heerst over het geheel genomen een goed leer- en leefklimaat met veel aandacht voor de motivatie van de leerlingen. De lessen verlopen meestal interactief. Een aantal preventieve maatregelen dragen bij tot het optimaliseren van het leerproces. De vakgroep Frans is sinds dit schooljaar aan de slag gegaan met nieuwe puntenverdeling waarbij voortaan twee derden van de punten meetellen voor dagelijks werk en een derde voor examen. Op die manier wil de vakgroep meer waarde hechten aan procesevaluatie en de leerlingen motiveren voor het dagelijks werk. Effecten op de motivatie bij de leerlingen zijn nog niet zichtbaar. De leerlingen krijgen duidelijke afspraken, studietips, instructies, geheugensteuntjes, extra oefeningen (ook digitaal) en net vóór de examens een leerstofoverzicht.

De leraren volgen de leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften op volgens de schoolafspraken. Overleg of vakgerichte afspraken over stimulerende, compenserende, remediërende en dispenserende maatregelen zijn er nog niet.

De remediëring is degelijk uitgewerkt. De leerlingen kunnen altijd terecht bij hun leraren. De leraren gebruiken een systeem van korte en langlopende remediëringsinitiatieven. Deze ondersteuning betreft hoofdzakelijk de kenniscomponent. De remediëring van de tekorten voor de vaardigheden is (te) beperkt.

Bijna alle leraren gebruiken een zelfevaluatie-instrument na elke examenperiode. De aanpak mist doeltreffendheid: vaak gebruiken leraren dit formulier als bewijslast op het oudercontact, niet als zelfevaluatie-instrument voor de leerlingen.

Deskundigheidsbevordering

*Overleg
Vorming*

De pedagogisch coördinator heeft een krachtige schoolvisie geschreven over het onderwijs Moderne vreemde talen. Dat heeft zich vertaald naar een kwaliteitsvolle verticale en horizontale samenwerking in de derde graad voor Engels. Voor een aantal opdrachten in de klas werken de leraren Frans al samen met positieve effecten tot gevolg; van een kwaliteitsvolle vakgroepwerking is voorlopig nog geen sprake. De individuele leraren Frans zijn collegiaal maar staan op hun autonomie. Dat belemmert afspraken over een leerplangericht aanbod en evaluatie. Deze vakgroep heeft nood aan aansturing, ondersteuning en opvolging.

Slechts een zeer beperkt aantal leraren volgen nascholingen. Nochtans kunnen nieuwe inzichten de deskundigheid van de vakgroepen bevorderen. Er is bovendien genoeg expertise in huis om de ontwikkelingsdynamiek aan te zwengelen.

3.1.1.10 Fysica in aso derde graad in de studierichtingen Wetenschappen-wiskunde, Latijn-wetenschappen en Moderne talen-wetenschappen (leerplannen D/2014/7841/015 en D/2006/0279/058)

Voldoet niet

Het onderwijsaanbod is onvolledig. De beschikbare uitrusting ondersteunt de leerplanrealisatie te weinig. Er is onvoldoende aandacht voor het leren onderzoeken en het bereiken van de specifieke eindtermen (SET) over onderzoekscompetentie. De evaluatie is te weinig representatief voor de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod

*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

De vakgebonden leerplandoelstellingen worden niet volledig aangeboden. In het eerste leerjaar vertoont het aanbod hiaten in het onderdeel over kernfysica. De leerplandoelstellingen over fundamentele wisselwerkingen, de effecten van ioniserende straling en de voor- en nadelen van het gebruik van radioactief materiaal komen niet aan bod. Andere doelstellingen uit dit onderdeel worden niet diepgaand genoeg aangeboden. In het tweede leerjaar van de derde graad komen verschillende leerplandoelstellingen van het thema trillingen en golven (periodieke verschijnselen) niet aan bod. Een onevenwichtige spreiding van de leerplandoelstellingen is de belangrijkste oorzaak van het onvolledig aanbod. Tijdens het eerste semester wordt aan de

eerst aangeboden onderdelen zoals elektriciteit en kinematica aanzienlijk meer tijd gespendeerd dan het leerplan voorstelt. Ook wordt veel lestijd besteed aan het klassikaal oplossen van rekenvraagstukken. Deze aanpak hypothekeert de beschikbare lestijd in het tweede semester.

De overige aangeboden vakgebonden leerplandoelstellingen worden wel op het verwachte beheersingsniveau aangeboden.

De algemene leerplandoelstellingen voor 'Wetenschap en samenleving' krijgen slechts gedeeltelijk invulling. Ze worden soms impliciet aangeraakt in de lessen, maar de leerlingennotities bevatten weinig sporen van deze doelstellingen.

De algemene leerplandoelstellingen voor 'Onderzoekend leren/leren onderzoeken' (in relatie tot de SET over onderzoekscompetentie) worden onvoldoende gerealiseerd. De oorzaken hiervan zijn divers. Vooreerst ligt het aantal lestijden besteed aan leerlingenpractica onder de aangegeven minima in de leerplannen. Daarnaast bestaan de meeste leerlingenpractica uit gesloten opdrachten waarin de onderzoeksvragen bij de opgave vermeld worden of onder begeleiding worden afgeleid. De leerlingen leren onvoldoende op een systematische manier informatie verzamelen en ordenen voor een onderzoek. Het oefenen van de onderzoeksvaardigheden blijft tot op het einde van het tweede leerjaar nog sterk gestuurd, met uitzondering van twee leerlingenpractica in het tweede leerjaar met een meer open karakter. Voor de volledige beheersing van de onderzoekscompetentie is dat echter ontoereikend. De leerlingen krijgen immers te weinig kansen om de onderzoeksvaardigheden integraal en geïntegreerd uit te voeren. Het reflecteren en rapporteren gebeurt door de leerlingen meestal door het invullen van een opdrachtenblad met voorgedrukte tabellen en sterk sturende vragen. Daarbij is weinig aandacht voor het reflecteren over de uitvoering. Door deze aanpak draagt het vak te weinig bij tot het ontwikkelen van de onderzoekscompetentie. Ook in de andere wetenschappelijke vakken werkten de leerlingen tot nog toe niet gericht aan deze SET. Vanaf dit schooljaar moeten de leerlingen van het tweede leerjaar "een zelfstandig integraal onderzoekje" uitvoeren over een onderwerp dat aansluit bij fysica of biologie. De uitwerking en begeleiding van dit onderzoekje gebeurt echter buiten de reguliere lestijden.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De school beschikt over onvoldoende wetenschapslokalen om alle lessen te laten plaatsvinden in een aangepaste en rijke leeromgeving. In het vaklokaal fysica kunnen wel demonstratieproeven uitgevoerd worden, maar nauwelijks leerlingenproeven. Er zijn enkel nutsvoorzieningen aan de demonstratietafel van de leraar. De leerlingen moeten voor de meeste practica uitwijken naar het labo van biologie. Daar is nipt voldoende materiaal aanwezig om leerlingenpractica in kleine groepjes mogelijk te maken. Een noodoplossing is geëvolueerd tot een permanente situatie. Er zijn door het schoolbestuur nog geen initiatieven genomen om deze problematiek aan te pakken.

De beschikbare beamer en computer worden voornamelijk gebruikt voor het projecteren van afdrucken van het leerboek.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De leerlingresultaten komen niet tot stand op basis van een valide evaluatiepraktijk. De ontbrekende doelstellingen in het aanbod kunnen niet geëvalueerd worden. Verder vertrekt de evaluatie te veel vanuit de leerinhouden en te weinig vanuit de leerplandoelstellingen. Ze is overwegend gericht op de reproductie van kennis en het oplossen van rekenvraagstukken. Daardoor beantwoordt het gevraagde beheersingsniveau globaal niet aan de verwachtingen van het leerplan. De opgaven zijn weinig gevarieerd, ze beperken zich hoofdzakelijk tot rekenvraagstukken en open vragen. De vraagstelling is bovendien af en toe te weinig afgebakend omdat de opdracht taalkundig niet eenduidig geformuleerd is.

De evaluatie van wetenschappelijke vaardigheden voor de leerlingenpractica gebeurt op basis van het verslag. De experimentele vaardigheden en de vakgebonden attitudes maken er geen deel van uit. Voor het recentelijk ingevoerde “zelfstandig integraal onderzoekje” zijn nog geen evaluatiecriteria opgesteld.

De leerlingen kennen de evaluatiecriteria voor de examens, maar onvoldoende voor toetsen en leerlingenpractica. De puntenverdeling op de examens stemt onvoldoende overeen met de relatieve waarde van de getoetste leerinhouden.

De leerlingresultaten zijn over het algemeen voldoende. De beperkte validiteit van de evaluatiepraktijk maakt ze echter minder betrouwbaar. De werkwijze om leerlingen extra punten te laten verdienen bij de examens door het correct gissen van hun resultaat, kan in vraag gesteld worden.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

De lessen vinden plaats in een open en veilig leerklimaat. Om het probleemoplossend denken te stimuleren, worden meestal onderwijsleergesprekken gehanteerd. De leerlingen gaan echter zelden zelfstandig aan de slag tijdens de les. Door de gestuurde aanpak van de leerlingenpractica komt ook het zelfontdekkend leren te weinig aan bod in de lessen.

Bij het oplossen van rekenvraagstukken hanteren de leerlingen probleemoplossende strategieën. De leerlingen leren echter onvoldoende zelfstandig noteren en informatie verwerven en verwerken. Dit is essentieel in het kader van het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen leren leren en de voorbereiding op het hoger onderwijs.

De nabespreking van toetsen en examens gebeurt niet systematisch, waardoor de leerlingen te weinig kunnen leren van hun fouten. Leerlingen met moeilijkheden en tekorten kunnen wel op vraag een extra remediëringles volgen. Het digitaal platform wordt nog niet in functie van remediëring of differentiatie gebruikt.

Deskundigheidsbevordering
Beginsituatieanalyse
Overleg
Vorming

Er is geen overkoepelende vakgroep wetenschappen. De vakgroepwerking verloopt hoofdzakelijk informeel en vakgebonden. Ze wordt niet aangestuurd en opgevolgd door de schoolleiding. De voorbije jaren is het overleg bijkomend bemoeilijkt door meerdere leraren- en opdrachtenwissels. Nieuwe collega's

worden collegiaal ondersteund.

In de afzonderlijke vakgroepen is voldoende expertise aanwezig en sommige collega's versterken hun deskundigheid door het volgen van nascholing. Deze initiatieven passen nog niet in een globale visie die gericht is op het delen van de nascholingservaringen en het gezamenlijk toepassen ervan in de klaspraktijk. Het overleg en de samenwerking richten zich vooral op praktische en organisatorische aspecten, zoals het gebruik van de uitrusting en de aankoop van leerboeken en leermiddelen. Er is te weinig reflectie over de eigen onderwijspraktijk en over het leerproces bij de leerlingen. Het uitwerken van een leerplangericht aanbod met voldoende aandacht voor onderzoekend leren/leren onderzoeken, het ontwikkelen van een valide evaluatiepraktijk en het versterken van de preventieve leerbegeleiding vormen belangrijke werkpunten voor de overkoepelende vakgroepwerking.

In de tweede en de derde graad startte recentelijk een meer overkoepelende vakgroepwerking op, onder impuls van de pedagogische begeleidingsdienst. De eerste graad werd bij dit overleg niet betrokken. Stilaan groeit bij de leraren wetenschappen het besef dat samenwerking noodzakelijk is om de kwaliteit van de leerplanrealisatie te verhogen.

3.1.1.11 Latijn in aso derde graad in de studierichtingen Latijn-moderne talen, Latijn-wetenschappen en Latijn-wiskunde (leerplan D/2006/0279/038)

Voldoet niet

De specifieke eindtermen en leerplandoelstellingen worden in onvoldoende mate bereikt. Bijgevolg is ook de evaluatie niet valide. De uitrusting voldoet.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

De grammaticale leerinhouden uit de eerste en tweede graad worden als gekend beschouwd. Bij problemen tijdens de lectuur wordt een aantal items tekstgebonden hernomen. Er zijn geen lectuurgebonden woordenlijsten.

De leerplanaspecten epiek, lyriek, retoriek en historiografie komen voldoende aan bod en ze worden met een behoorlijke hoeveelheid lectuur onderbouwd. Het juridische aspect wordt ingeleid met de nodige realia en met actualisering naar het huidige rechtssysteem, maar het wordt niet met lectuur ondersteund. Het filosofische luik wordt slechts impliciet aangeraakt in inleidingen bij andere aspecten, maar een expliciete verwerking en lectuur van filosofische teksten ontbreken. De hoeveelheid lectuur voldoet globaal, maar bij een nieuwe auteur komt het lezen aanvankelijk zeer traag op gang en bereikt men pas later een voldoende leestempo. De vakgroep kiest voor een lineair-dynamische lectuurmethode met aandacht voor de valentiewaarde van het werkwoord en verwachtend lezen. Deze strategie is evenwel nog weinig expliciet uitgewerkt, wordt nog weinig doel- en gelijkgericht gehanteerd (bijv. de afbakening van woordgroepen door de leerlingen) en wordt nog niet als leerinhoud aangeleerd. Tijdens het lezen is er zowel aandacht voor de vertaling als voor de verwoording van tekstbegrip. Er zijn geregeld opdrachten voor leesvaardigheid. De integratie ervan in het leesproces van de leerlingen komt evenwel in het

gedrang door de keuze van de tekstfragmenten die niet aansluiten bij de gelezen auteurs en genres.

De inleidingen bij de verschillende leerplanaspecten zijn degelijk en uitgebreid uitgewerkt, met onder meer verwijzingen naar antieke biografieën. De invalshoek is evenwel nog hoofdzakelijk gericht op een traditionele auteurslectuur met 'leven en werken'. Het leerplan vraagt ook de duiding en de evolutie van de literaire genres en de bijhorende realia. De gelezen teksten worden degelijk besproken, deels tijdens de lectuur en deels in aparte besprekingsmomenten. Er is daarbij aandacht voor stilistiek, metriek en tekstinhoud. Receptie en actualisering komen in mindere mate aan bod.

De specifieke eindtermen en leerplandoelstellingen over onderzoekscompetentie worden niet bereikt. Noch op schoolniveau noch binnen de vakgroep is in het verleden gereflecteerd over een algemene en specifieke uitwerking. Recentelijk is vanuit de tweede graad een inhaalbeweging gemaakt. De cultuuropdrachten voor de leerlingen van het eerste en tweede leerjaar van het vorige schooljaar beantwoorden geenszins aan de verwachtingen voor leren onderzoeken en onderzoekend leren. De opdracht voor het huidige schooljaar en het voorliggende werksjabloon bieden garanties voor een voldoende realisatie, mits de nodige aandacht voor het uitwerken van alle onderzoeksfases.

Evaluatiepraktijk

Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De evaluatie beslaat de behandelde leerinhouden. Door het ontbreken van leerinhouden over filosofie, Romeins recht en onderzoekscompetentie is de evaluatie bijgevolg onvoldoende valide.

De toetsen voor dagelijks werk en de examens zijn goed op elkaar afgestemd en peilen naar realia, grammaticale verklaring, stilistiek, vertaling en tekstbegrip, weliswaar voornamelijk op het niveau van kennis en reproductie. De toetsen over leesvaardigheid zijn weinig geïntegreerd in het lectuurproces en beperken zich tot vertalen. De examens toetsen zowel het vertalen als tekstbegrip. De vraagstelling voor de mondelinge examens in het tweede leerjaar is gedetailleerd uitgewerkt.

De toetsen en de examens zijn zeer verzorgd opgesteld. De examens bevatten een duidelijke puntenverdeling, de toetsen niet altijd.

De leerlingenresultaten variëren van voldoende tot goed. Er zijn weinig of geen jaaronvoldoendes.

Leerbegeleiding

Preventief
Curatief

De lessen worden gekenmerkt door een interactief, maar zeer leraargestuurd leergesprek. De veeleer gesloten vraagstelling belemmert evenwel sommige leerlingen om vrij te antwoorden en zo tot het juiste antwoord te komen. In een aantal gevallen ontstaat bij een foutief antwoord een veeleer onveilig klasklimaat, omdat enkele leerlingen daarop weinig sociaal reageren.

Het lesmateriaal is duidelijk en overzichtelijk opgesteld. De leerlingen weten voldoende wat ze moeten kennen en kunnen voor taken, toetsen en examens.

Het digitaal leerplatform wordt nog onvoldoende benut voor het ondersteunen van het leerproces.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De school stelt geen vaklokaal ter beschikking. In alle klaslokalen zijn een pc, een beamer en mogelijkheid tot projectie voorhanden. Het gebruik ervan is evenwel beperkt. De beperkte performantie van de ICT-infrastructuur hypothekeert mogelijk de ontwikkeling van ICT-vaardigheden van de leerlingen. Voor grotere taken en opdrachten, bijv. voor onderzoekscompetentie, is een handgeschreven verwerking nog toegestaan.

De nodige leermiddelen zijn voorradig.

Deskundigheidsbevordering
Vorming
Overleg

De voorbije schooljaren hebben de leden van de vakgroep geen vakgebonden nascholing gevolgd. Eén van de leraren volgde vorig schooljaar de lerarenopleiding en brengt op deze manier vernieuwing en actualisering in.

Binnen de vakgroep heerst een goede sfeer en zijn er, naast de officiële vakvergaderingen, frequente officieuze contacten. De officiële vakvergaderingen vinden één- of tweemaal per schooljaar plaats. Daarin worden onder meer leerboekkeuze en lectuurmethode, puntengewicht in de evaluatie besproken. Het overleg, de samenwerking en de uitvoering van de afspraken blijven evenwel te vrijblijvend. Er is nood aan een grondige gemeenschappelijke studie van de specifieke eindtermen en de leerplannen, het ontwikkelen van een visie op het onderwijs klassieke talen en het uitwerken van leerplangericht les- en evaluatiemateriaal voor het zesjarige curriculum. Ook de ondersteuning van de leerlingen, vooral in de eerste graad, verdient veel meer aandacht.

3.1.1.12 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET)

Voldoet

De school streeft in voldoende mate met een eigen planning de VOET bij haar leerlingen na.

Beleid
Doelgerichtheid

De visie en planning voldoen. Er zijn nog enkele hiaten wat betreft de gerichtheid op alle VOET. De school ontwikkelde een visie op VOET vanuit haar pedagogisch project. Ze kadert de VOET-activiteiten binnen een lange traditie van extramurale activiteiten en projecten die tot stand komen met veel inzet van het schoolteam. Ze heeft ook oog voor het nastreven van VOET binnen de vakken. De school stelde haar aanpak bij na de invoering van de geactualiseerde VOET in 2010. Via een inventarisatie-instrument beschikt ze over een overzicht waarin alle VOET en alle leerlingengroepen zijn opgenomen. Het overzicht is betrouwbaar voor wat het bereik bij alle leerlingen betreft. De school kan aantonen dat ze bij alle leerlingen de VOET nastreeft. Het instrument laat de leraren toe om inhoudelijk toe te lichten waarom ze bepaalde eindtermen inbrengen. De leraren worden gesensibiliseerd om dit kwaliteitsvol te doen, maar het schoolbeleid hanteert geen strategie om de registratie aan te sturen en op te volgen. De school kent daardoor te weinig hiaten op het niveau van de individuele VOET. Tijdens de doorlichting is gebleken dat zowel voor de projecten als voor de vakken de aangegeven link met de individuele VOET soms weinig eenduidig en expliciet is. Op het niveau van de stam en de contexten is de school wel in staat om hiaten op te sporen en stuurt ze tekorten bij.

- Ondersteuning** De organisatiestructuur voor de VOET-werking functioneert vrij adequaat. Het directieteam coördineert de VOET-werking. De schoolleiding maakt in de schoolkalender en in het curriculum ruimte om de VOET na te streven. In de schoolkalender zijn 'VOET'-dagen opgenomen, waarbinnen extramurale activiteiten worden uitgewerkt. In het curriculum krijgen een aantal VOET invulling tijdens de seminaries voor alle leerlingen van het eerste leerjaar van de derde graad. Meerdere activiteiten beogen expliciet het nastreven van VOET, andere zijn er slechts impliciet op gericht.
- De communicatie over VOET aan het schoolteam gebeurt tijdens personeelsvergaderingen en via het digitale platform. De leraren beschikken over een handleiding bij het registratiedocument, die zowel technische als inhoudelijke informatie bevat. Met de ouders en de leerlingen wordt gecommuniceerd over de inhoud van de VOET-dagen. Naar aanleiding van de geactualiseerde VOET in 2010, organiseerde de school een pedagogische studiedag. De schoolleiding trachtte in het schooljaar 2013-2014 via contextgebonden werkgroepen alle personeelsleden te betrekken bij het opmaken van een stand van zaken. Dat bleef echter een ad hoc initiatief. Het creëren van een breed draagvlak voor VOET verloopt traag. De veeleer individualistische schoolcultuur en het ontbreken van vakgroepen die VOET in hun werking zouden kunnen opnemen, zijn daar niet vreemd aan.
- Doeltreffendheid** Er worden elementen van de VOET-werking geëvalueerd, maar dit gebeurt niet systematisch en leidt slechts uitzonderlijk tot bijstellingen die gericht zijn op het nastreven van de VOET. De mogelijkheid tot kwalitatieve evaluatie van de VOET-activiteiten in het registratie-instrument wordt weinig benut. Projecten en activiteiten worden geëvalueerd en bijgestuurd, maar niet op basis van criteria die gekoppeld zijn aan het nastreven van VOET. Vorig schooljaar werd de inhoud van de VOET-dagen geëvalueerd en bijgestuurd met het oog op een efficiënter gebruik van de onderwijstijd.
- Ontwikkeling** Er zijn een aantal professionaliseringsinitiatieven, maar de breedte en de effectiviteit ervan zijn beperkt. De professionalisering voor het volledige schoolteam beperkt zich tot algemene communicatie over de VOET en richtlijnen voor het gebruik van het inventarisatie-instrument. Sommige personeelsleden volgen nascholing binnen een aantal domeinen die raken aan VOET, maar dit kadert niet in een traject dat leidt tot het opbouwen van een breed gedragen en kwaliteitsvolle aanpak voor alle VOET-aspecten. Zo vormt de VOET leren leren nog niet het uitgangspunt voor een graadoverstijgende leerbegeleiding.

Uitvoering Socio-economische samenleving	De meerderheid van de eindtermen wordt met voldoende diepgang en bij de meeste leerlingen nagestreefd. Een aantal van de eindtermen binnen deze context (bijv. prijsvorming op productmarkten, budgetbeheer) wordt specifiek gerealiseerd binnen de lessen economie in de studierichtingen met pool Economie. De school zet interne vakexpertise nog niet in voor het nastreven van deze eindtermen bij alle andere leerlingen. Ze organiseert wel een keuzevak economie in het tweede leerjaar van de derde graad. De VOET over de verdeling van welvaart en welzijn en economie in transitie krijgen invulling tijdens een aantal extramurale activiteiten en binnen de vakken aardrijkskunde en geschiedenis. De leerlingen nemen deel aan een aantal sociaal geïnspireerde activiteiten en lopen een sociale stage in een instelling. Zo komen ze in contact en leren ze omgaan met verschillende aspecten van de socio-economische samenleving, waaronder armoede en kansenongelijkheid.
Lichamelijke gezondheid en veiligheid	De meerderheid van de eindtermen wordt met voldoende diepgang en bij de meeste leerlingen nagestreefd. De meeste VOET over het eigen lichaam en lichaamsbeweging komen aan bod tijdens de middagsport en in de lessen lichamelijke opvoeding. Ook tussen opeenvolgende lessen krijgen leerlingen even tijd en gelegenheid om te bewegen. De school besteedt ruime aandacht aan de VOET over een veilige en gezonde schoolomgeving en veilig gedrag in het verkeer. Ze werkt daarvoor samen met externe organisaties. De eindtermen rond het leren kiezen voor gezonde voeding en het leren inschatten van gezondheidsrisico's worden nagestreefd tijdens de seminars, de VOET-dagen, in de lessen wetenschappen en bij een aantal tekstbesprekingen in de lessen talen.

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

De school gaat op systematische wijze de situatie op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne na. Ze voert geregeld controles uit op een kwaliteitsvolle manier. Daardoor kent ze de tekorten en is ze waakzaam voor ongunstige veranderingen in de leer- en werkomgeving van het personeel en de leerlingen. Uit haar werkwijze blijkt dat ze gebruik maakt van de analyses van interne en externe deskundigen. De opgemerkte tekorten vinden we terug in de plannen die de beheersing ervan regelen. De uitwerking van de plannen is concreet en realistisch en staat borg voor de uitvoering ervan.

Er is aandacht voor compenserende maatregelen in afwachting van de uitvoering van het beleidsplan. Zo is bijvoorbeeld een bescherming aangebracht tegen de bouwvallige ramen. Op het gebrek aan een lift voor personen met een handicap, anticipeert de school door een lokaal gelegen op het gelijkvloers vrij te houden. De installatie van een lift is gepland, de voorbereidende werken zijn al uitgevoerd.

De onderwijsinspectie bezocht tijdens de doorlichting niet alle leslokalen van de instelling. De vaststellingen van deskundigen, die terug te vinden zijn in de documenten, stemmen overeen met wat de onderwijsinspectie tijdens de doorlichting opmerkt. Sommige tekorten zijn op het ogenblik van de doorlichting grotendeels opgelost. De school beschikt over een beleidsplan om aan de tekorten op het vlak van infrastructuur tegemoet te komen. Ze voorziet hiervoor de nodige budgetten. Op de prioriteitenlijst komen onder andere nog voor: de heraanleg van het parkeerterrein en van een van de speelplaatsen van het secundair onderwijs, het vernieuwen van het schrijnwerk (gelijkvloers blok S) en van een nieuwe bovenlaag op de sportvloer in de sporthal.

De school beschikt over een recent brandpreventieverslag dat gunstig is en geen opmerkingen bevat. Het verslag van de keuring van de laagspanningsinstallatie geeft aan dat de installatie niet voldoet. Een aantal opmerkingen zijn al weggewerkt. De andere zijn opgenomen in het beleidsplan. Verder beschikt de school over een geldig keuringsverslag van alle toestellen/installaties/arbeidsmiddelen die vallen onder de keuring van een erkende dienst technische controle en voert zij toezicht uit op alle (andere) toestellen/installaties/arbeidsmiddelen die vallen onder de controle van een bevoegd persoon. De door de arbeidsgeneesheer-preventieadviseur ondertekende asbestinventaris is sedert 1995 niet meer aangepast aan de actualiteit waardoor nog slechts één persoon op de hoogte is van de huidige toestand. Er is geen back-up (systeem of persoon) voorzien in het geval van het wegvallen van deze persoon. Dat geldt ook voor alle kennis met betrekking tot het globaal veiligheids- en welzijnsbeleid.

De opmerkingen in het vorige doorlichtingsverslag in verband met de opslag van chemische producten in het labo chemie herhalen zich hier. Een aparte zuren- en basenkast en een brandveilige kast voor ontvlambare producten ontbreken. Controle wijst uit dat de opslagruimte niet steeds op slot is.

De school toont aan dat ze rekening houdt met de opmerkingen van het personeel, de leerlingen en de ouders. Dit leidt tot een cultuur waarbinnen iedereen zich aangesproken voelt om op eigen niveau bij te dragen aan de bewoonbaarheid, de veiligheid en de hygiëne van de leer- en werkomgeving in de verschillende gebouwen waarvan het secundair onderwijs gebruik maakt.

Het advies is gunstig voor de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Omwille van de systematiek waarmee de school tekorten opspoorde en wegwerkte, de realisatie van kleinere tussentijdse oplossingen en de aandacht voor proactieve acties, vertrouwt de onderwijsinspectie op het beleidsvoerend vermogen van de school om de resterende tekorten weg te werken.

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (codex so, art. 15, §1, 5°)	ja
Neemt de school de reglementering betreffende verlofregeling en aanwending van de schooltijd in acht? (codex so, art. 15, §1, 7°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding dat minstens de verplichte bepalingen vermeldt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 39 en 40)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (codex so, art. 112 en 123/10)	ja
• de basisprincipes van het schoolbeleid met betrekking tot een aantal leerlinggebonden materies	ja
• de lesspreiding en de vakantie- en verlofregeling voor leerlingen	ja
• de krachtlijnen inzake extra-murosactiviteiten, leerlingenstages, werkplekleren en school- of centrumvervangende onderwijsprogramma's	ja
• de samenwerking met andere onderwijsinstellingen, vormingsinstellingen of organisaties voor zover rechtstreekse impact op leerlingen	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• de bijdrageregeling, afwijkingen en contactpersoon terzake	ja
• de inspraakmogelijkheden voor de betrokken personen in de school of centrum	ja
• de voorwaarden waaronder de betrokken leerling en de betrokken personen inzage kunnen uitoefenen in of een toelichting kunnen vragen bij of een kopie kunnen bekomen van de leerlingengegevens, waaronder de evaluatie-gegevens	ja
• de organisatie van de leerlingenevaluatie	ja
• de lokale leefregels	ja
• de eventuele beroepsmogelijkheden voor de betrokken personen ten aanzien van betwiste beslissingen buiten beslissingen in verband met definitieve uitsluiting of leerlingenevaluatie	ja
• de basisprincipes van het schoolbeleid met betrekking tot reclame en sponsoring	ja
• engagementsverklaring waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen	ja
• bepalingen over overdraging bij schoolverandering van leerlingengegevens naar de nieuwe school	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (codex so, art. 110/1 tot 110/10)	ja
Informeert de school ouders en leerlingen en personeel over het centrum voor leerlingenbegeleiding waarmee ze samenwerkt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 33)	ja
Respecteert de voorziene verhaalmogelijkheid de reglementair voorgeschreven procedure? (codex so, art. 115/6)	ja
Respecteert de school voor secundair onderwijs de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen? (codex so, art. 115/6, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)	ja
Verloopt het afleveren van attesten van lesbijwoning correct? (codex so, art. 115, derde alinea en 252, §2)	ja
Respecteert de school het minimumlessenrooster? (codex so, art. 148-157 en BVR van 19-7-2002)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Leerbegeleiding

Doelgerichtheid De schoolvisie op leerlingenbegeleiding in het algemeen gaat uit van een brede leezorg en is gebaseerd op het pedagogisch project van de school. De school werkt voor de leerlingenbegeleiding minder expliciet vanuit strategische en operationele doelstellingen. De meeste acties en initiatieven groeien binnen de cel leerlingenbegeleiding, gevoed vanuit specifieke zorgvragen. De leerbegeleiding maakt deel uit van deze aanpak. Ze is uitgewerkt volgens het drielijnenmodel. De uitbouw van de brede basiszorg voor alle leerlingen is hoofdzakelijk de verantwoordelijkheid van de individuele vakleraar en de klastitularis. Zij hebben een belangrijke signaalfunctie om eventuele leerproblemen vroegtijdig op te merken. In de fase van verhoogde zorg organiseert de cel leerlingenbegeleiding de ondersteuning van leerlingen met ernstige en langdurige leerproblemen. Voor de uitbreiding van zorg doet de school een beroep op de samenwerking met het CLB (centrum voor leerlingenbegeleiding) en andere externe partners. De GON-begeleiding is doelgericht uitgewerkt (GON staat voor geïntegreerd onderwijs).

Bij de inschrijving van nieuwe leerlingen verzamelt de school relevante informatie over de onderwijsloopbaan en de ontwikkeling van het kind. Hierbij streeft ze naar een goede communicatie en betrokkenheid van ouders en leerlingen.

Ondersteuning De cel leerlingenbegeleiding bestaat uit de adjunct-directeur en de graadcoördinatoren. Daarnaast kan de cel rekenen op de ondersteuning van een CLB-medewerkster. Het leerlingenoverleg is niet structureel ingepland, maar gebeurt op basis van zorgvragen. De leerbegeleiding is daardoor sterker gericht op curatieve dan op preventieve aspecten.

In het kader van preventieve leerbegeleiding ontwikkelde de cel leerlingenbegeleiding voor de leerlingen van de eerste graad een ondersteunend leerpakket en een lessenreeks over leren leren. Uit het erkenningsonderzoek van de vakken blijkt dat de verdere integratie van de VOET “leren leren” in de lespraktijk vooral gebeurt in de eerste graad en sterk leraarafhankelijk is.

Op het digitale leerplatform geven de leraren per opdracht de inspanningsgraad voor de leerlingen in. Daardoor kunnen de leraren bij hun planning van taken en toetsen rekening houden met andere opdrachten. Enkel in de eerste graad bestaan er afspraken over het maximale aantal taken of toetsen per dag. In de andere graden beslist de individuele leraar daarover, weliswaar in samenspraak met de leerlingen. Dit leidt echter tot verschillen in de studiebelasting.

De leraren beschikken over een overzicht van de leerlingen met een leerstoornis en met de kenmerken van de meest voorkomende leerproblematieken. De leerlingen met specifieke noden krijgen meestal algemene ondersteuningsmaatregelen. Een systeem van een meer preventieve zorg op maat is in ontwikkeling.

De klassenraad volgt de leerlingen met zwakke resultaten op en doet voor remediërende maatregelen vooral een beroep op de individuele vakleraren die het leerproces verder opvolgen. De leerlingen kunnen remediëringslessen volgen buiten de lestijden; meestal gebeurt dat op vrijwillige basis. Daarnaast is op schoolniveau een remediëringssysteem uitgewerkt. Bij een tekort op het rapport kan de leraar aangeven of hij als remediëring een advies of een opdracht met opvolging beoogt. De meeste leraren maken van dit systeem enkel gebruik bij tekorten na de kerstexamens. In de meeste vakgroepen ontbreekt bovendien een gemeenschappelijke visie over de aanpak van remediëring.

De school beschikt over een leerlingenvolgsysteem dat de mogelijkheid biedt om de begeleiding van de leerlingen in kaart te brengen. De gegevens over de beginsituatie van de leerlingen en de klassenraden worden bijgehouden. Sommige leraren formuleren de opmerkingen over leerattitude en remediëring bij het vakcommentaar op de maandrapporten. Ze registreren deze opmerkingen echter niet systematisch in het leerlingenvolgsysteem. Daardoor kunnen de andere leraren hun begeleiding minder goed afstemmen op de al ondernomen stappen.

Doeltreffendheid De cel leerlingenbegeleiding gaat de effecten van de leerbegeleiding hoofdzakelijk na door het informeel opvangen van signalen. De drempel naar de graadcoördinatoren is laag. De school analyseert nog niet systematisch de resultaten van de leerlingen om de effecten van de leerbegeleiding in kaart te brengen.

Sommige vakgroepen realiseren zich dat ze nood hebben aan ondersteuning bij het uitwerken van een doeltreffende leerbegeleiding. De school plant hiervoor een meer intensieve samenwerking met de pedagogische begeleidingsdienst.

De school heeft een taalheterogene leerlingenpopulatie, hoewel het aandeel van Franstalige leerlingen de laatste schooljaren afneemt. Tot vorig schooljaar nam de school geen initiatieven om de Franstalige leerlingen te ondersteunen. Zoals de regelgeving voorschrijft, detecteert de school na een pauze van een aantal schooljaren opnieuw de talige noden van alle leerlingen bij hun instroom in het eerste leerjaar van de eerste graad en nogmaals op het einde van het schooljaar. De school analyseert beide taalvaardigheidstoetsen (woordenschat en leesvaardigheid) en brengt de eventuele noden en vorderingen in kaart. Voor de begeleiding van taalzwakke leerlingen zijn geen concrete doelen vooropgesteld. Op basis van de resultaten van de taalscreening en de observatie van de spreekvaardigheid tijdens de lessen Nederlands nam de

school recentelijk structurele maatregelen voor extra ondersteuning van enkele taalzwakke leerlingen. De school heeft evenwel nog geen zicht op de effecten van deze begeleiding.

De taalcoördinator professionaliseerde zich inzake talenbeleid, maar de school neemt nog geen initiatieven voor deskundigheidsbevordering van alle leraren. In de klaslokalen van de eerste graad zijn posters met schooltaalwoorden voorhanden, maar het is onduidelijk hoe die in de lessen worden geïntegreerd. Voor een aantal vakken, onder meer voor aardrijkskunde en natuurwetenschappen in de eerste graad, is voor een aantal klasgroepen een vakgebonden begrippenlijst opgesteld. In de meeste andere vakken is de taalondersteuning nog weinig expliciet uitgewerkt.

Ontwikkeling Het zijn vooral de leden van de cel leerlingenbegeleiding die zich verder professionaliseren op het vlak van leerbegeleiding. De multiplicatie van de verworven nieuwe inzichten naar andere personeelsleden blijft veeleer beperkt.

Bij een aantal leraren bestaat nog een zekere terughoudendheid voor de begeleiding van leerlingen met specifieke noden. Om het draagvlak te vergroten, organiseert de school tijdens pedagogische studiedagen werkgroepen over leerbegeleiding.

4.2 Evaluatiepraktijk

Doelgerichtheid De school is twee jaar geleden op zoek gegaan naar een nieuwe visie over evaluatie. Enerzijds wil zij de evaluatiepraktijk van de leraren beter afstemmen op de leerplandoelstellingen; anderzijds hoopt zij een zogenoemde paradigmashift te realiseren. Met deze paradigmashift wil het directieteam meer waarde toekennen aan het dagelijks werk van de leerling (procesevaluatie) dan aan het examen (productevaluatie) met als doel de leerlingen sterker te motiveren voor de toetsen en de opdrachten tijdens het schooljaar. Deze visie kwam tot stand door een bevraging bij de leraren. Het vormt een uitdaging om het eigenaarschap van deze nieuwe visie verder uit te dragen naar alle personeelsleden.

Naast deze twee accenten hecht de school, zoals ook voorheen, veel belang aan de attitudebeoordeling en de remediëring. Hier verbindt zij haar visie op evalueren aan de leerbegeleiding.

Het gebrek aan een schoolbrede visie op de onderzoekscompetentie en de afspraken hierover kwam tijdens de doorlichting tot uiting in de polen Latijn, Moderne vreemde talen en Wetenschappen.

Ondersteuning De pedagogisch coördinator is de drijvende kracht achter de ontwikkeling en implementatie van deze visie. Voorlopig zijn enkel de leraren Nederlands, Frans en Engels met de paradigmashift aan de slag gegaan en gebruiken zij sinds dit schooljaar een nieuwe puntenverdeling waarbij ongeveer 60 % van alle punten

meetellen voor het dagelijks werk. De effecten hiervan zijn nog niet zichtbaar. Om de evaluatiepraktijk van de leraren af te stemmen op de leerplandoelstellingen roept het directieteam jaarlijks haar leraren op om niet het leerboek als leidraad te gebruiken, wel het leerplan. Zij rekent hiervoor op het professionalisme en de verantwoordelijkheid van de leraren.

Een informatiedocument 'kenmerken van een goede evaluatie' en een degelijk afsprakenkader, bijvoorbeeld over examens of rapportcommentaren, ondersteunen de leraren bij de uitvoering van het huidige evaluatiebeleid. De schoolleiding vindt een professionele deliberatiehouding van de leraren belangrijk. Daarvoor stelt zij graadgebonden documenten met inhoudelijke en juridische info ter beschikking aan het korps.

De school heeft een lange traditie in attitudebeoordeling. Indien nodig schrijft de klassenleraar op basis van informatie van de vakleraren tweewekelijks een attituderapport waarin hij de minder sterke punten van de leerlingen vermeldt. Sinds een aantal schooljaren gebruiken de leraren een elektronisch puntenboek. Ook de ouders en de leerlingen hebben toegang tot dit platform wat de transparantie verhoogt.

Doeltreffendheid

De schoolleiding hoopt dat andere leraren en vakgroepen uit eigen beweging ook de vooropgestelde paradigmashift maken. Uit het vakkenonderzoek blijkt echter dat er weerstand heerst tegen de nieuwe visie op de evaluatiepraktijk. De grote autonomie van de individuele leraar en de vakgroepen bemoeilijkt dit veranderingsproces. Dat geldt eveneens voor de afstemming van de evaluatiepraktijk op de leerplandoelstellingen. Een beperkt aantal vakgroepen maken hierover expliciete afspraken, hebben een valide evaluatiemethode en stemmen hun evaluatie af op het door de leerplannen vereiste beheersingsniveau. Andere vakgroepen missen een doeltreffende inhoudelijke aansturing en opvolging door het schoolbeleid en plannen de evaluatie onvoldoende vanuit de leerplandoelstellingen. Dat kan de validiteit van de leerlingenresultaten hypothekeren die deze vakleraren aan de delibererende klassenraad voorleggen.

De leraren kennen de schoolvisie op delibereren die is uitgeschreven in een heldere tekst. Niet elke leraar steunt deze visie. Dat heeft vorig schooljaar geleid tot een aantal uitgestelde beslissingen die niet altijd in uitzonderlijke omstandigheden werden genomen zoals de regelgeving voorschrijft. De notulen en de processen-verbaal zijn conform de wetgeving.

De leraren stemmen de leerbegeleiding meestal af op de evaluatiepraktijk. Indien de leerresultaten na een examenperiode onvoldoende zijn, neemt de klassenraad remediërende initiatieven. Het elektronische platform is een handige tool om deze remediëringen te registreren en op te volgen. Leerlingen weten doorgaans wat ze moeten kennen en kunnen. De puntenverdeling is duidelijk, maar niet altijd gelijkgericht tussen de parallelleleraren van hetzelfde vak en jaar. Dat kan de objectiviteit in het gedrang brengen.

De school rekent op een positief effect van het attituderapport dat echter nogal

focus op de negatieve houding van de leerling. Zij probeert deze negatieve kijk te compenseren door over het algemeen aanmoedigende commentaren op het rapport. Voor een aantal vakken vullen de leerlingen na elke examenperiode een zelfevaluatieformulier in waarin zij zichzelf kunnen inschatten. De aanpak mist doeltreffendheid: vaak gebruiken leraren dit formulier als bewijslast op het oudercontact, niet als zelfevaluatie-instrument voor de leerlingen.

Het directieteam is zich bewust van de zwakkere resultaten van haar leerlingen in het hoger onderwijs. Zij schrijft dit toe aan de ouders die de adviezen van de delibererende klassenraad m.b.t. het hoger onderwijs te weinig opvolgen. De school heeft nog geen stappen gezet om de kwaliteit van dit advies te onderzoeken.

Ontwikkeling De recente stappen die men heeft gezet, zijn positief. Het directieteam erkent de noodzaak de ontwikkelingsdynamiek van de evaluatiepraktijk bij het lerarenkorps te versnellen. De professionalisering van het schoolteam en een krachtige inhoudelijke aansturing van de vakgroepen en individuele leraren zijn essentieel.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

Leiderschap De school is samen met een lagere school en een internaat gehuisvest op eenzelfde ruime campus. De school was oorspronkelijk uitsluitend een internaatschool en telt nog steeds een belangrijk aantal internen. Dit beïnvloedt de visie en de organisatie. Er is een directiecomité op campusniveau. De directeurs van de basisschool, de secundaire school, het internaat, de algemene diensten (boekhouding, economaat, patrimonium) en een gemandateerde van de inrichtende macht doen er beleidsvoorbereidend werk. De beleidsuitvoering voor het secundair onderwijs gebeurt verder door het directieteam van het college. Deze structuur verlicht de taken van de directeur met het pakket dat door de algemene diensten wordt opgenomen, maar beperkt de bewegingsruimte, onder meer wat de financiën betreft. De school doet verder ook een beroep op de centrale personeelsadministratie van de scholengemeenschap De Bron.

De dagelijkse leiding wordt waargenomen door het directieteam dat bestaat uit de directeur, de adjunct-directeur en een deeltijds pedagogisch coördinator. Hun opdracht is complementair en uitgeschreven in functiebeschrijvingen. Bij hun formeel en informeel overleg worden vaak de twee graadcoördinatoren betrokken. Ook voor de rest van het korps zijn de leden van het directieteam vlot en laagdrempelig bereikbaar. Via diverse kanalen stroomt informatie door naar het voltallige team.

De school kent een traditie, gebaseerd op haar visie en project, met een informeel klimaat en een familiale sfeer waarin de personeelsleden een grote persoonlijke vrijheid krijgen voor de toegewezen verantwoordelijkheden. Voor de leraren betekent dit dat ze via hun functiebeschrijving een opsomming van hun verantwoordelijkheden krijgen en de school verder vertrouwt op hun professionaliteit voor de uitwerking ervan. Beginnende leraren krijgen feedback na lesbijwoning en via een functioneringsgesprek, maar de school heeft in het verleden weinig initiatieven genomen om de professionaliteit van het voltallige korps te bewaken en de uitvoering gelijkgericht te maken. De combinatie van de vrijblijvendheid en het bewaken van de nascholingsgelden zorgt voor een beperkte deelnamegraad aan nascholingen door de leraren. Vernieuwende werk- en evaluatievormen slijpen dan ook slechts langzaam en gedeeltelijk door naar de werkvloer. In een aantal gevallen zorgt de financiële planning bovendien voor een remmend effect op de implementatie van opgedane inzichten door het ontbreken van voldoende en kwaliteitsvolle materiële vereisten.

Visieontwikkeling De school wil de jongere voorbereiden op een leven als gelovige in een steeds pluralistischer wordende gemeenschap. Ze profileert zich als een Jozefietenschool, onder meer door die te vergelijken met een gelukkige familie, waar iedereen geborgenheid, warmte en respect kan vinden en leert geven. Ze stelt daarbij ook dat een school als leefgemeenschap een vooruitziende blik moet hebben en altijd bereid moet zijn zich te herbronnen en te vernieuwen, zonder het waardevolle van vroeger overboord te gooien. Als studiegemeenschap stelt ze zich tot doel de jongere via menselijke en wetenschappelijke vorming en een brede algemene ontwikkeling tot maximale ontplooiing te laten komen. De leefcultuur en organisatie binnen de school zijn afgestemd op dit pedagogisch project en wordt mee gekleurd door de doelstellingen die het internaat vooropstelt bij de opvoeding van de aan haar toevertrouwde jongeren.

De school kent een belangrijke instroom van jongeren uit overwegend kansrijke milieus, waaronder heel wat Franstaligen. Zij kunnen ook buiten de school rekenen op ondersteuning en een aanzienlijk gedeelte ervan verblijft op het internaat waarmee de school nauw samenwerkt. De schoolloopbaan van deze leerlingen verloopt meestal vlot, waardoor er van daaruit weinig signalen zijn die de leraren en/of het directieteam aanzetten tot reflectie over het didactisch handelen en het optimaliseren van het leerproces. Een herbronning en vernieuwing, geïnspireerd door de evolutie in het onderwijsveld, blijft dan ook een aangelegenheid van individuele personeelsleden en leidt niet tot de ontwikkeling van een gedragen visie op de aanpak van processen. De school is bekommerd om de minder gunstige slaagcijfers van haar leerlingen in het hoger onderwijs. Zelfoverschatting en financiële speelruimte komen als verklaring naar voor, wellicht gedeeltelijk terecht. De vaststellingen leiden evenwel weinig tot reflectie over de didactiek op de school zelf, bijvoorbeeld wat werk- en evaluatievormen, leerlijnen leren leren en groei naar zelfstandig onderzoeken betreft.

Besluitvorming De school beschikt over de decretaal verplichte participatieorganen. Deze functioneren conform de regelgeving. Als gevolg van het familiale karakter en de grote mate van vrijblijvendheid zijn er geen bijkomende overlegstructuren binnen het korps. Er is dus geen leraren- of pedagogische raad en ook de vakgroepwerking is veeleer vrijblijvend. Een deel van het korps staat open voor overleg en meer houvast door aansturing en afspraken, maar de schoolcultuur en personeelsleden die dit zien als een bedreiging, stimuleren dit niet. De laatste jaren wil het directieteam toch enkele evoluties bewerkstelligen. Door enquêtes en in ad-hoc werkgroepen werden enkele werkpunten uit het vorige doorlichtingsverslag verkend en uitgewerkt. Daaruit blijkt dat het schoolteam er zich bewust van is dat ze geen voortrekkers zijn en met vernieuwingen minder ver staan dan de gemiddelde school, maar ook dat er bereidheid is om een inhaalbeweging te maken. Het blijft een uitdaging voor het beleid om binnen de schoolcultuur voldoende gedragenheid en gunstige omstandigheden te creëren voor de vooropgestelde evolutie. Tot nog toe hoopte men dat enkele initiatieven door het exemplarisch karakter ervan zouden overgenomen worden door andere leraren en/of vakgroepen. In de praktijk blijkt dit effect

evenwel gering te zijn.

Kwaliteitszorg De school staat open voor externe evaluaties. Het resultaat van deze doorlichting spoort evenwel te weinig met de inschatting die de school zelf heeft op de aanwezige kwaliteit om van een gericht kwaliteitsbeleid te spreken. Er zijn enkele verspreide initiatieven die kunnen in verband gebracht worden met kwaliteitszorg. Enerzijds zijn er bottom-up signalen van personeelsleden die elementen aanbrengen voor het behoud of de verbetering van situaties, anderzijds zijn er, vooral de laatste jaren, enquêtes die aspecten van de schoolwerking in kaart brengen. Dit resulteert in een aantal initiatieven. Een globale visie op de bewaking van alle elementen van het kernproces is er niet. Ook de individuele leraar en de vakgroep wordt niet aangestuurd en begeleid om de kwaliteit van de leerplanrealisatie in kaart te brengen en te verhogen.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De organisatie van het welzijnsbeleid.
- De realisatie van de leerplandoelstellingen van de basisvorming voor Engels in de studierichtingen van de pool Moderne talen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het brede aanbod aan algemeen vormende activiteiten.
- De ontwikkelingsdynamiek van de cel leerlingenbegeleiding.

Wat betreft het algemeen beleid

- De toegankelijkheid van het beleidsteam.
- De aandacht voor het opvoedingsproject.
- De openheid voor externe evaluaties.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplangerichtheid m.b.t. het aanbod en de evaluatie.
- De afstemming van de uitrusting op de minimale materiële vereisten van de leerplannen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De professionele samenwerking van de leraren.
- De deskundigheidsbevordering.
- Het innoverend vermogen, waaronder ICT-integratie in het leerproces.
- De uitbouw en implementatie van het talenbeleid.

Wat betreft het algemeen beleid

- De aansturing en opvolging van de leerplanrealisatie.
- De uitwerking van een schoolbrede visie op het realiseren en evalueren van de specifieke eindtermen m.b.t. de onderzoekscompetentie.
- De aansturing en opvolging van de onderwijskundige processen.
- De aansturing en de opvolging van de vakgroepen.
- De verdere uitbouw van de interne kwaliteitszorg.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplanrealisatie voor aardrijkskunde in de eerste graad A-stroom.
- De leerplanrealisatie voor natuurwetenschappen in de eerste graad A-stroom.
- De leerplanrealisatie voor chemie in aso tweede graad in de studierichtingen Economie, Grieks-Latijn en Latijn.
- De leerplanrealisatie voor Frans in aso tweede graad in de studierichting Economie.
- De leerplanrealisatie voor fysica in aso tweede graad in de studierichtingen Economie, Grieks-Latijn en Latijn.
- De leerplanrealisatie voor fysica in aso derde graad in de studierichtingen van de pool Wetenschappen.
- De leerplanrealisatie voor Latijn in de derde graad in de studierichtingen van de pool Latijn.

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

BEPERKT GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'
- omwille van het onvoldoende realiseren van de onderwijsdoelstellingen voor

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 1 A	aardrijkskunde, natuurwetenschappen	
Graad 1 Grieks-Latijn	aardrijkskunde, natuurwetenschappen	
Graad 1 Latijn	aardrijkskunde, natuurwetenschappen	
Graad 1 Moderne wetenschappen	aardrijkskunde, natuurwetenschappen	
Graad 2 ASO Economie	chemie, Frans, fysica	
Graad 2 ASO Grieks-Latijn	chemie, fysica	
Graad 2 ASO Latijn	chemie, fysica	
Graad 3 ASO Grieks-Latijn		Latijn
Graad 3 ASO Latijn-moderne talen		Latijn
Graad 3 ASO Latijn-wetenschappen	fysica	fysica, Latijn
Graad 3 ASO Latijn-wiskunde		Latijn
Graad 3 ASO Moderne talen-wetenschappen	fysica	fysica
Graad 3 ASO Wetenschappen-wiskunde	fysica	fysica

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **15-01-2019** opnieuw een controle uit.

Door artikel 215 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs (zoals gewijzigd bij decreet van 23-03-2018), wijzigt vanaf 1 september 2018 het advies "beperkt gunstig" in een "gunstig advies".

Dit betekent dat de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen voortgezet wordt.

GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.
- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Erik VAN NIEUWENHUYZE de inspecteur-verslaggever	Marijke BOUSARD de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	